

Gryaabs lånesituation 2018-10-31**Ränteexponering**

Belopp i mkr

	Lån	Swaps	Räntetak	Ränteexponering %	
0-1 år	1273	0	0	0	0%
1-3 år	100	100	0	100	7%
> 3 år					
Summa	1373	100	0	100	7%

Belopp i tkr

Lån

	Slutdag		Aktuell ränta			
			Fast	Rörlig		
Koncernbanken	jul-20	100 000		0,00%	Bindningstid 2019-07-08	19,7
Koncernbanken Limit 1 350mkr		1 272 880	1,50%		Checkreditlån, bind.tid 3 månader	55,6
Summa		1 372 880				75,3

Swaps

	Slutdag		Aktuell ränta			
			Fast	Rörlig		
Koncernbanken, S433	2020-07	100 000	2,66%	0,46%		
Summa		100 000				

Saldo på kommunkontot per 2018-10-31

1 272 880 (Limit 1 350 000)

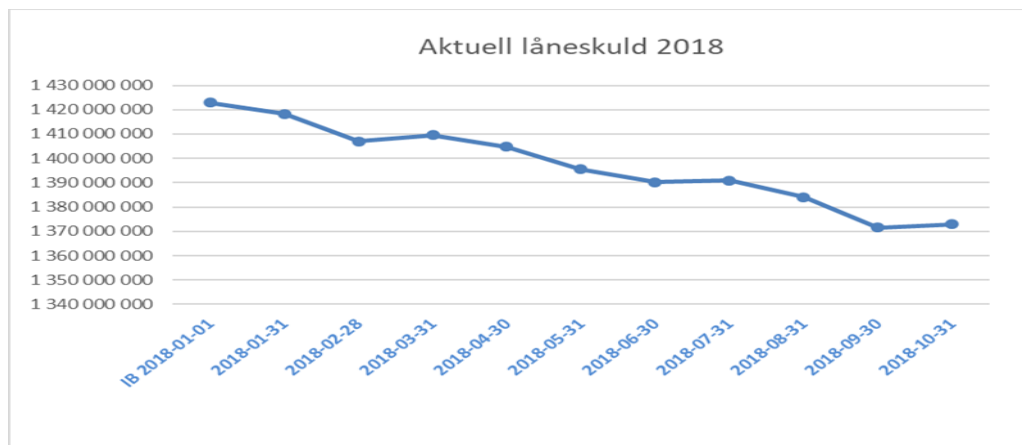
Ej utnyttjad kredit

77 120Aktuell medelränta under året **1,72** **(1,82)**

Våra korta lån har ersatts av en checkcredit med en limit på f.n.1 350 mkr. Vi betalar ränta endast på utnyttjad kredit.

Aktuell ränta på checkreditlånet är 1,50%.

Bedömning av räntans utveckling är att den kommer att vara svagt uppåtgående under kommande år. Men att utfasning av lån och swappar och övergången till checkcredit har en positiv effekt på Gryaabs räntekostnader. Vilket syns i redovisningen för månaden.

Ack. Utfall 2018-10				Helår	Helår	Helår
Utfall	Budget	Diff.	RESULTATRÄKNING 2018	Prognos 10-18	Budget-18	Bokslut-17
			Verksamhetens intäkter			
267 500	267 489	11	Taxor och avgifter	321 000	321 000	321 000
34 515	36 034	-1 519	Övriga intäkter	39 334	43 245	43 698
302 015	303 523	-1 508	Summa rörelseintäkter	360 334	364 245	364 698
			Verksamhetens kostnader			
			Övriga verksamhetskostnader			
24 763	21 804	-2 959	Anläggnings- och underhållsmaterial	31 011	26 166	26 124
524	479	-45	Hyra av anläggningstillgångar	566	575	994
27 872	29 067	1 195	Bränsle, energi och vatten	33 825	35 152	33 179
9 452	10 188	736	Förbrukningsmaterial och reparationer	12 233	12 276	12 998
11 029	10 137	-892	Entreprenader och köp av verksamhet	13 929	12 105	12 684
47 907	46 970	-937	Övriga verksamhetskostnader	54 949	56 356	54 761
8 430	8 445	15	Markhyror, fastighetservice	10 004	10 135	10 353
129 977	127 090	-2 887	Summa övriga verksamhetskostnader	156 517	152 765	151 093
			Personalkostnader			
40 752	45 878	5 126	Löner/Arvoden	51 963	55 096	50 386
19 437	21 515	2 078	Soc. avgifter/Pensioner	24 179	25 833	24 748
3 102	2 912	-190	Övriga personalkostnader	3 677	3 495	4 372
63 291	70 305	7 014	Summa personalkostnader	79 819	84 424	79 506
193 268	197 395	4 127	Summa verksamhetskostnader	236 336	237 189	230 599
			Kapitalkostnader			
			Av- och nedskrivningar			
83 336	87 751	4 415	Avskrivningar	99 935	105 305	101 725
83 336	87 751	4 415	Summa avskrivningar	99 935	105 305	101 725
25 411	18 377	7 034	Resultat före finansiella poster	24 063	21 751	32 374
			Finansiella intäkter o kostnader			
241	292	-51	Övr. ränteintäkter o likn. resultatposter skatt	284	350	354
20 066	21 929	1 863	Övriga finansiella kostnader	23 848	26 316	26 185
-19 825	-21 637	1 812	Summa finansiella poster	-23 564	-25 966	-25 958
103 161	109 388	6 227	Summa kapitalkostnader	123 499	131 271	127 683
5 586	-3 260	8 846	Resultat efter finansiella poster	499	-4 215	6 416

Underskrift:

Karin van der Salm

Nyckeltal - 2018

Ackumulerat 2018			Text		Helår	Helår
Utfall	Budget	Avvikelse	Resultaträkning i tkr	Prognos 10-18	Budget-18	Bokslut-17
			Övriga intäkter			
5 168	4 466	702	Slutna system	6 100	5 360	6 812
2 921	2 500	421	Organiskt avfall	3 100	3 000	3 074
18 452	18 624	-172	Biogas Göteborg Energi	22 300	22 350	21 527
6 027	6 666	-639	Värmepump Göteborg Energi	7 600	8 000	6 283
			Verksamhetens kostnader			
18 753	18 703	-50	Kemikalier (Samlat)	21 391	22 445	19 939
22 827	21 082	-1 745	Slam	26 274	25 300	26 019

Genomsnittlig låneränta ack.-18 1,72% För. 2018

Låneskuld Tkr per 2018-10-31	1 372 880	
Låneskuld Tkr per 2017-12-31	1 422 827	- 49 947

Övergripande kommentar till utfall oktober 2018

Övriga intäkter

Biogas är utfallet 172 tkr mindre än budget.

Organiskt avfall är utfallet 421 tkr bättre än budget.

Aktiverat arbete lägre p.g.a lägre investeringsnivå, -2 mkr.

Verksamhetskostnader

Ca 2,9 mkr högre än budget. Beror främst på ökade kostnader för reservdelar och reparationer.

Ökande kostnader för Comos.

Personalkostnader

Utfall 7 mkr lägre än budget, beror främst på obemannade tjänster.

Avskrivningar

Ca 4,4 mkr lägre än budget. Lägre aktiveringsgrad än beräknat.

Finansnetto

1,8 mkr bättre än budget, beror främst på förbättrad likviditet.

Låneskulden

Lånen minskar pga av lägre investeringsnivå.

Uppföljningsrapport 3 2018 Bolag

Gryaab AB

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning	3
2 Resultatredovisning och analys	4
2.1 Väsentliga händelser och verksamhetens utveckling.....	4
2.1.1 Affärsområde/dotterbolag eller motsvarande	5
2.2 Utfall och prognos	5
2.2.1 Ufall till och med perioden.....	6
2.2.2 Prognos	7
2.2.3 Resultat per affärsområden/dotterbolag eller motsvarande.....	8
2.3 Utveckling inom personalområdet.....	8
2.3.1 Personalvolym och lönekostnad.....	8
2.3.2 Övrig utveckling inom personalområdet	8
2.4 Investeringar	8
2.4.1 Projektredovisning	9
2.5 Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag	10

1 Sammanfattning

Ekonomi

Gryaabs ekonomiska resultat för det tredje kvartalet 2018 blev väsentligt bättre än budget vilket beror på lägre personal- och kapitalkostnader. Med anledning av ovanstående lämnar Gryaab en ny prognos för helåret 2018 där resultatet bedöms bli ca 0,5 mkr mot budgeterat -4,2 mkr.

Verksamhet

Baserat på resultat till och med oktober månad ser Gryaab för närvarande ingen risk att inte möta krav för helåret 2018. Reningsverksamheten har under året fungerat väl.

Investeringar / Projekt / Utredningar

Gryaab är i en lugn period efter de senaste 5 årens investeringar. Olika utredningar pågår och fokus ligger på reinvesteringar då anläggningen blir äldre och äldre.

Processen med ett nytt miljötillstånd för Ryaverket är i slutskedet. Nästa steg är ett sista remissvar från Länsstyrelsen varefter beslut från miljöprövningsdelegationen väntas i början av 2019.

Nya ytor för en eventuell framtida expansion är säkerställda genom ett arrendeavtal.

Under november förväntas Gryaabs styrelse att besluta om att lägga fram beslut om att Bollebygds kommun ska bli ny delägare i Gryaab på årsstämman i mars 2019.

Personal

Under första halvåret har Gryaab haft många vakanser vilket har lett till att personalkostnaden har varit under budget. Läget har under sommaren stabiliserats och de flesta vakanser har blivit tillsatta. Det har varit många sökande till tjänsterna förutom någon teknikertjänst.

Sjukfrånvaron har minskat betydligt mot samma perioden 2017, en utveckling som är mycket positiv.

2 Resultatredovisning och analys

2.1 Väsentliga händelser och verksamhetens utveckling

Ekonomi

Gryaabs resultat per 2018-10-31 uppgår till 5 586 tkr (11 236) mot ett budgeterat resultat på -3 260 tkr (-6). Motsvarande period, 2017, står inom parentes.

Gryaab har under 2018 haft högre driftkostnader som ligger i storleksordningen 2,9 mkr över budget. Det är främst kostnader för underhållsinsatser som ligger 3 mkr över budget. Kostnader för energi och kemikalier är dock lägre än väntat pga en torr sommar. Utvecklingen förväntas att stabiliseras för underhållsinsatser då differensen från budget främst beror på akuta händelser i anläggningen. Däremot förväntas högre kostnader för energi under slutet av året då nederbörden beräknas vara normal.

Personalkostnader för 2018 ligger 7 mkr under budget. Detta beror främst på obemannade tjänster, differens mot budget förväntas vara kvarstående för hela 2018.

Gryaab har haft 1,8 mkr lägre kostnader för räntor och avskrivningar. Stora investeringar har blivit färdigställda mot lägre kostnad än budget som påverkar avskrivningskostnaden positivt. Räntekostnaderna avviker något från budget vilket beror på en mindre differens mot budgeterad medelränta.

Gryaab bedömer därmed att resultatet för helåret 2018 hamnar i intervallet -1 till +1 mkr.

Verksamhet

Reningsresultat kväve: 5,5 mg/l (krav 10 mg/l)

Reningsresultat fosfor: 0,22 mg/l (krav 0,3 mg/l)

Reningsresultat BOD7 (organiskt material): 7,7 mg/l (krav 10 mg/l)

Produktion av REVAQ slam: 21 100 ton, 47% (mål 50%)

Produktion av biogas: 54,5 GWh (mål 75 GWh, prognos 73 GWh)

Tillrinningen har under perioden varit mycket låg vilket påverkar Gryaabs kostnader men även reningseffekten. Anläggningen har fungerat väl och den nya anläggningsdelen för kvävereduktion ger tydligt resultat.

Produktion av REVAQ-slam har skett kontinuerligt under året och efterfrågan från jordbrukare är fortsatt god. Under starten av 2018 och även under september har dock många partier inte uppnått till Revaqs kvalitetskrav pga relativ intensiv nederbörd och därmed också tillförsel av oönskade ämnen till Gryaab. Det är tveksamt om Gryaab kommer att uppnå målet att avsätta 50% av slammet till jordbruk under 2018.

Investeringar / Projekt / Utredningar

Gryaab är i en lugn period efter de senaste 5 årens investeringar. Olika utredningar pågår och fokus ligger på reinvesteringar då anläggningen blir äldre och äldre.

Processen med ett nytt miljötillstånd för Ryaverket är i slutskedet. Nästa steg är ett sista remissvar från Länsstyrelsen varefter beslut från miljöprövningsdelegationen väntas i början av 2019.

Gryaab har även under året säkrat mark för framtida reningsbehov genom ett arrendeavtal med Göteborgs Hamn för Rödjan 727:4.

Om och när Gryaab behöver ytterligare mark styrs av krav i kommande miljötillstånd och hur mycket tillskottsvatten som ska behandlas i framtiden. Sannolikt kommer dröja

till minst 2019 innan det är klarlagt om/när Gryaab behöver ytterligare verksamhetsyta.

Under 2018 har alla nuvarande ägarkommuner tagit ett positiv beslut i respektive KF om att erbjuda Bollebygds kommun delägarskap i Gryaab. Under november förväntas Gryaabs styrelse att besluta om att lägga fram beslut om att Bollebygds kommun ska bli ny delägare i Gryaab till årsstämman i mars 2019. Första avloppsvattnet från Bollebygd förväntas avledas till Gryaab år 2023.

2.1.1 Affärsområde/dotterbolag eller motsvarande

Berör ej Gryaab

2.2 Utfall och prognos

Resultaträkning i sammandrag

	Period				Helår			
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall fg år	Prognos	Fg prognos	Budget	Bokslut fg år
Intäkter	302 015	303 523	-10 508	302 806	360 334	363 023	364 245	364 698
Kostnader	-276 604	-285 146	8 542	-269 966	-336 272	-339 884	-342 494	-332 324
Rörelseresultat	25 411	18 377	7 034	32 840	24 062	23 139	21 751	32 374
Finansiella intäkter	241	292	-51	296	284	283	350	354
Finansiella kostnader	-20 066	-21 929	1 863	-21 900	-23 847	-24 787	-26 316	-26 185
Resultat efter fin.poster	5 586	-3 260	8 846	11 236	499	-1 365	-4 215	6 543

Resultaträkning

	Utfall period	Aktuell budget period	Avvikelse utfall/budget	Prognos hel år	Aktuell budget helår	Bokslut fg år
Taxor och avgifter	267 500	267 489	11	321 000	321 000	321 000
Övriga intäkter	34 515	36 034	-1 519	39 334	43 245	43 698
Summa intäkter	302 015	303 523	-1 508	360 334	364 245	364 698
Löner/arvoden	-40 752	-45 878	5 126	-52 855	-55 096	-50 386
Soc. avgifter/pensioner	-19 437	-21 515	2 078	-24 179	-25 833	-24 748
Övriga personalkostnader	-3 102	-2 912	-190	-2 782	-3 495	-4 371
Summa personalkostnader	-63 291	-70 305	7 014	-79 816	-84 424	-79 505
Anläggnings och underhålls material	-24 763	-21 804	-2 959	-30 432	-26 166	-26 124
Entreprenad och köp av verksamhet	-11 029	-10 137	-892	-5 134	-12 105	-12 684
markhyror, fastighetsservice	-8 430	-8 445	15	-10 005	-10 135	-10 353

	Utfall period	Aktuell budget period	Avvikelse utfall/budget	Prognos hel år	Aktuell budget helår	Bokslut fg år
Hyra av anläggningstillgångar	-524	-479	-45	-453	-575	-995
Bränsle, energi, vatten	-27 872	-29 067	1 195	-33 824	-35 152	-33 179
Förbrukningsmaterial och reparationer	-9 452	-10 188	736	-19 929	-12 276	-12 998
Övriga verksamhetskostnader	-47 907	-46 970	-937	-56 744	-56 356	-54 761
Summa övriga verksamhetskostnader	-129 977	-127 090	-2 887	-156 521	-152 765	-151 094
Avskrivningar	-83 336	-87 751	4 415	-99 935	-105 305	-101 725
Summa avskrivningar	-83 336	-87 751	4 415	-99 935	-105 305	-101 725
Summa verksamhetens kostnader	-276 604	-285 146	8 542	-336 272	-342 494	-332 324
Summa verksamhetens nettokostnader	25 411	18 377	7 034	24 062	21 751	32 374
Ränteintäkter	241	292	-51	284	350	354
Övriga finansiella intäkter				0	0	0
Summa finansiella intäkter	241	292	-51	284	350	354
Räntekostnader	-20 066	-21 929	1 863	-23 847	-26 316	-26 185
Övriga finansiella kostnader						
Summa finansiella kostnader	-20 066	-21 929	1 863	-23 847	-26 316	-26 185
Resultat efter finansiella poster	5 586	-3 260	8 846	499	-4 215	6 543

2.2.1 Utfall till och med perioden

Utfall till och med perioden

Gryaab resultat uppgick till 5 586 tkr (11 236) mot budgeterade -3 260 tkr (-7). Belopp inom parentes avser motsvarande belopp 2017.

Verksamhetens totala nettokostnader var -276,6 mkr (269,9) mot budgeterade -285,1 mkr (279,1). Gryaab's driftkostnader var 193,3 (187,3) mot budgeterade 197,4 (191,3). Avgifterna uppgick till mkr 267,5 (267,5) mot budgeterade mkr (267,5). Övriga intäkter uppgick till 34,5 mkr (35,3) mot budgeterade 36,0 mkr (35,3).

Avvikelsen mot budget på Gryaab's övriga intäkter kan sammanfattas till, %-sats inom parentes anger hur stor del av budget avvikelsen utgör:

ca + 421 tkr (17%) i högre intäkter för mottagning av organiskt avfall

ca + 701 tkr (16%) i högre intäkter för mottagning från slutna system

ca + 536 tkr (3%) i högre intäkter för försåld gas

ca - 2073 tkr (55%) i lägre intäkter för eget arbete i projektarbete

ca - 639 tkr (10%) i lägre intäkter för drift av Göteborg Energis värmepump

ca 167 tkr i högre intäkter fördelad på många andra poster

Avvikelsen mot Gryaabs budget på Gryaabs verksamhetskostnader kan sammanfattas till:

Gryaab har under 2018 haft högre driftkostnader som ligger i storleksordningen 2,9 mkr över budget. Det är främst kostnader för underhållsinsatser som ligger 3 mkr över budget. Kostnader för energi och kemikalier är dock lägre än väntat pga en torr sommar. Utvecklingen förväntas att stabiliseras för underhållsinsatser då differensen från budget främst beror på akuta händelser i anläggningen. Däremot förväntas högre kostnader för energi under slutet av året då nederbörden beräknas vara normal.

ca 2 959 tkr (14%) i högre anläggnings- och underhållskostnader

- kemikaliekostnader ca - 50 tkr lägre än budget. Reservdelar och instrument ligger 3,4 mkr över budget

ca 892 tkr (9 %) i högre kostnader för entreprenader

ca -15 tkr (0,2%) i lägre kostnader för fastighetsservice och markhyror

ca - 1 195 tkr (4%) i lägre kostnader för bränsle, energi och vatten

ca 1 745 tkr (8%) i högre kostnader för slamdisponering

Diverse verksamhet 47 907 tkr, budget 46 970 tkr

ca 941 tkr (7%) i lägre kostnader för konsulter, köpta tjänster och annan inhyrd personal

Personalkostnader för 2018 ligger 7 mkr under budget. Detta beror främst på obemannade tjänster, differens mot budget förväntas vara kvarstående för hela 2018.

Differensen för personalkostnader, fördelat på många olika poster

- löner/arvoden ca - 5 126 tkr lägre beroende på vakanser mot budget
- pensioner/sociala avgifter ca 2 078 tkr lägre

Avvikelsen mot Gryaabs budget finansiella kostnader kan sammanfattats till:

Gryaab har haft 1,8 mkr lägre kostnader för räntor och avskrivningar. Stora investeringar har blivit färdigställda mot lägre kostnad än budget som påverkar avskrivningskostnaden positivt. Räntekostnaderna avviker något från budget vilket beror på en mindre differens mot budgeterad medelränta.

Gryaabs kostnad för avskrivningar är 83,3 (82,6) mkr mot budgeterade 87,8 (87,9) mkr.

Gryaabs kostnader för räntor var 20,0 mkr (21,6) mot budgeterade 21,9 mkr (23,6).

Allt som allt en positiv avvikelse mot budget på 8,8 mkr.

2.2.2 Prognos

Prognos för helåret 2018

Med anledning av ovan beskrivet resultat lämnar Gryaab en ny prognos för helåret 2018 (ändring mot budget).

I och med att bolaget har migrerat ekonomisystemet till BUPA från och med 2018-10-01 och budgeten saknas i systemet blir prognosanalysen översiktlig.

Gryaabs prognostiserade resultat bedöms därmed bli 0,5 mkr mot budgeterat -4 mkr för helåret 2018.

Intäkter - 3 8 mkr, främst beroende på minskad projektverksamhet och aktiverat arbete för egen räkning, men även minskade intäkter för slam och försäljning av spillvärme till Göteborg Energi.

Verksamhetskostnaderna bedöms öka med 3,7 mkr gentemot budgeten, främst beroende på ökade reparationskostnader på inloppspumpar, men även energikostnaderna bedöms bli högre än budget.

Personalkostnaderna förväntas bli 4,6 mkr lägre främst beroende på ett flertal vakanser.

Avskrivningar bedöms bli 5,3 mkr lägre än budget, detta beroende på lägre investeringstakt.

Finansnettot bedöms bli 2,4 mkr bättre än budget vilket till stor del beror på lägre investeringsnivå.

Prognosens säkerhet är i viss utsträckning beroende av väderförhållanden under årets sista månader

2.2.3 Resultat per affärsområden/dotterbolag eller motsvarande

	Period			Helår			
	Utfall	Budget	Avvikelse	Prognos	Fg prognos	Budget	Bokslut fg år

2.3 Utveckling inom personalområdet

2.3.1 Personalvolym och lönekostnad

Belopp i tkr	Utfall tom okt 2018	Utfall tom okt 2017	Prognos 2018	Bokslut 2017
Lönekostn. exkl arvoden	40 752	41 872	50 647	50 386
Arbetad tid (årsarbetare)	85,0	88,6	106	108
Lönekostnad per årsarbetare	479	473	478	467

2.3.2 Övrig utveckling inom personalområdet

Den nya industridoktorandtjänsten har tillsatts. Rekrytering av Stabschef pågår. Det är ett stort antal sökande till tjänsten. Till en teknikertjänst har det däremot urvalet varit sämre.

Sjukfrånvaron ligger på en betydligt lägre nivå än förra året vilket är väldigt positivt.

2.4 Investeringar

Investeringar i materiella och immateriella anläggningstillgångar

Nettoutgifter i mkr	Utfall t o m okt	Prognos helår	Fg prognos helår	Budget helår
Nyinvesteringar	5,2	7,5	6,9	36,5
Reinvesteringar	14,5	16,5	33,2	67,4

Nettoutgifter i mkr	Utfall t o m okt	Prognos helår	Fg prognos helår	Budget helår
SUMMA INVESTERINGAR	19,7	24,0	40,1	103,9

Investeringar i finansiella anläggningstillgångar

Aktier och andelar, i mkr	Utfall perioden 2018
Summa investeringar	

Nyinvestering

EN2013- Utökad kväverening

Anläggningen är i drift och har överlämnats till Gryaabs förvaltning. Avskrivning för komplett anläggning har påbörjats och projektet är avslutat. Total budget för projektet var 360 mkr. Utfallet blev med god marginal till budget 343 mkr. Investeringen har varit i alla KS/FS för ställningstagande som bedömt den som viktig för ägarna.

Reinvesteringar

SA2016- Ny utrustning för slamavvattning

Total budget för projektet är 48,1 mkr. Prognosen för projektet som helhet är 48,6 mkr. Projektet har blivit något fördyrande på grund av oförutsedda händelser.

Ventilation IN- Byte av ventilations för anläggningsdel IN

Projektet är nu mitt i en genomförandefas. Budget för projektet som helhet är 27 mkr.

SF Byte av dukar

Genomförandet är nu påbörjat och under resten av 2018 och 2019 kommer sildukar i skivfilter att bytas i sin helhet för samtliga maskiner för att upprätthålla reningsresultat och driftsäkerhet. Investeringen är budgeterat till 15 mkr.

2.4.1 Projektredevisning

Projektredevisning investeringsobjekt

Benämning projekt enl. inv. plan, i mkr	Budget per projekt	Ack utfall tom perioden	Aktuell prognos för hela projektet	Beräknas färdigt (år, kvartal)
EN2013	360	343	343	2018 , Q3
SA2016	48,1	44,6	48,6	2 018 , Q4
Ventilation IN	27	2,5	27	2 019 , Q4
SF Dukar	15	6,1	15	2 019 , Q4
IN Rens- Byte av renshanteringssystem	15	-	15	2 019 , Q3
AS Uppgradering	80	-	80	2 021 , Q4

Benämning projekt enl. inv. plan, i mkr	Budget per projekt	Ack utfall tom perioden	Aktuell prognos för hela projektet	Beräknas färdigt (år, kvartal)

Pågående investeringsprojekt

Projekt EN2013 är avslutat och har kunnat utföras med god marginal mot budget. XX mkr mot budgeterade 360 mkr

Prognosen för SA2016 är något över budget, 0,5 mkr, då det har tillkommit kostnader för oförutsedda händelser.

Genomförandet av Ventilation IN har påbörjats och beräknas kunna göras inom budget som är kalkylerad till 27 mkr.

Kommande investeringsprojekt

Byte av sildukar på Skivfilter, SF dukar, för att säkerställa bra reningsresultat och driftsäkerhet pågår och beräknas kunna göras inom budget som är kalkylerad till 15 mkr.

En översyn för bättre energiutnyttjande har påbörjats avseende aktivslam-anläggning, AS Uppgradering. Ett investeringsprojekt beräknas tidigast kunna påbörjas under mitten av 2019.

En förprojektering har påbörjats avseende grovrenshantering på inkommande avloppsvatten, IN rens. Ett investeringsprojekt beräknas tidigast kunna påbörjas under slutet av 2018.

2.5 Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag

Gryaab har inget att rapportera.

Senior Advisor
Douglas Lumley

Säkerhetsarbetet på Gryaab 2017-11-01 till 2018-10-31: Rapport till styrelsen

Svarvolycan

En olycka inträffades i verkstaden 2018-05-15 då vid svarvning böjd sig svarvgodset som fick svarven i obalans så pass mycket att svarven hoppade av sin ställning och svarvgodset slog hårt mot operatörens hand med mycket kraftiga smärtor som följde.

I bilderna ovan syns svarven som har hoppat av sina maskinskor (de fyrkantiga klossarna) och flyttat sig bakåt. Överst till höger syns hur böjd svarvgodset blev (ändan av stycket som svängd runt är avkapad).

Säkerhetspolicy

Enligt beslut i Gryaabs styrelse 2016-11-25 så ansluter Gryaab till Göteborg Stads säkerhetspolicy. Policyn är generell för samtliga nämnder och bolag i Göteborg och omfattar även riktlinjer för informationssäkerhet och systematiskt brandskyddsarbetet. Av policyn framgår att:

”Bolagets ledning ska genom tydlig inriktning och fördelning av ansvar engagera sig i verksamhetens säkerhetsarbete samt minst årligen följa upp att säkerhetsnivån är acceptabel med återrapportering till styrelsen.”

Denna rapport är den återrapportering till styrelsen som anges enligt ovan.

Organisation

I enlighet med säkerhetspolicyn har vd har upprättat en delegation till säkerhetsansvarig (Sven-Ove Pettersson t.o.m 2018-09-30, Douglas Lumley fr.o.m 2018-10-01). Säkerhetsansvarig har i sin tur upprättat en delegation till ställföreträdande säkerhetsansvarig (Johan Eidenby). I linjeorganisationen är respektive chef ansvarig för säkerhetsarbetet inom sina arbetsområden.

Vd har också upprättat delegationer avseende arbetsmiljöarbetet till alla avdelningschefer. Avdelningscheferna på Driftavdelningen och Teknisk försörjning har i sin tur vidaredelegerat arbetsmiljöarbetet till sina respektive gruppchefer avseende gruppens ansvarsområden.

Säkerhetsarbetet, redovisning

Säkerhetsarbetet är uppdelat i denna rapport inom följande områden

1. Fysisk säkerhet som skalskydd, brandskydd och säkerhetsutrustning
2. Personsäkerhet, säkerhet inom arbetsmiljöarbetet
3. Krishantering och krisledningsorganisation
4. Processsäkerhet, riskhantering och riskbedömningar
5. Informationssäkerhet
6. Incidenter
7. Sammanfattning

Nedan redovisas hur arbetet bedrivits under perioden 2017-11-01 till 2018-10-31.

1. Fysisk säkerhet som skalskydd, brandskydd och säkerhetsutrustning

Syrhåla: Sevesoklassning

Sevesoklassningen innebär ökade krav från samhället för att förebygga och begränsa följderna av en allvarlig olycka där farliga ämnen ingår.

För att uppfylla kraven om att förebygga olyckor enligt Sevesolagstiftningen för Syrhåla genomförs kontinuerliga möten med Föreståndarna för brandfarlig vara och genomgång av Säkerhetsledningssystem för Syrhålaanläggningen. Aktuella säkerhetsfrågor belyses då med medverkan av dem som ansvarar för sina respektive delar.

Skalskydd Ryaverket, Syrhåla och tunnlarna

Skalskyddet kring Ryaverket och kameraövervakning fungerar fortsatt väl och det har inte varit några inbrott eller försök till inbrott under 2018 dock vid ett tillfälle hade någon tryckt in ett nödstopp vid saltsyraanläggningen i skivfilterbyggnaden. Även Syrhåla har klarat sig från inbrott under året.

Under 2018 har det varit några inbrott i Gryaabs tillfartstunnlar. Det vanligaste är, som tidigare, att man kapat av, med hjälp av batteridrivna verktyg typ rondellkapmaskin, låsbygel på hänglåset, gångjärn eller tvärbalken framför porten. Normalt finns inget att stjäla innanför portarna. Kostnaden som drabbar Gryaab är reparation av porten. Det pågår installationen av larm i Gryaabs samtliga tunnelportar och arbetet ska vara klar under 2019. Rörelsedetektorer med kamera installeras innanför dörren för att på så sätt få vetskap om någon gått ner i en tillfartstunnel.

Brandskydd

Brandskyddsutrustning som automatiska släcksystem (Inergengas, Novecgas, sprinkler), släckutrustning och utrymningslarm, kontrolleras årligen av externa företag. Inga direkta brister har påtalats under det gångna året.

Inget utrymningslarm har löst ut under perioden. Ett skärpt medvetet och kontroll på arbetsplatsen samt förbättrat rutiner för att stänga berörda brandsektionen vid vissa typer av arbete har bidraget till minskningen. För att förebygga risksituationer gör föreståndarna för brandfarliga vara regelbundna ronder på deras anläggningsdelar. Två gånger på år gör de ronderna tillsammans som en utökad kontroll.

De nya byggnads- och kontorsdelar som tagits i bruk 2017 har både rökdetektorer och sprinklersystem. Övriga kontorsdelar på Ryaverket är inte försedda med sprinklersystem. Grovrenscontainerhallen är inte försedd med brandlarm. Dock bevakas marknaden för lämpliga detektorer som skulle fundera i denna miljö.

Under 2017 togs beslut att förse ställverket i biobäddarna med ett bättre brandskydd. Under 2019 installeras släcksystemet Novec som är av samma typ som finns i driftcentralens teknikrum. Noveckoncepten använder en kombination av kylning och kemisk påverkan för att släcka en brand utan negativ miljöpåverkan eller skadan till inventarier i utrymmet.

Det förekommer mycket reparationer och montage på plats i processanläggningen där arbetsmomenten ger upphov till öppen låga, gnista eller heta ytor. För att utföra arbetet på ett säkert sätt följer vi Brandskyddsföreningens koncept Heta Arbeten®. Tillfälligt tillstånd för Heta Arbeten delas ut av en tillståndsansvarig kontrollrumsingenjör i kontrollrummet när utföraren söker ett arbetstillstånd. Det ställs höga krav på de som skall utföra Heta Arbeten, bland annat krävs godkänt utbildning och certifikat för att bli behörig. Det ingår i det fortlöpande säkerhetsarbete att hålla rätt kunskapsnivå hos personalen samt att hålla våra rutiner och blanketter samt hjälpmedel som släckutrustning mm aktuell. Se bifogat blankett, Tillfälligt tillstånd för Heta arbeten, bilaga 1.

Säkerhetsutrustning, övrigt

I Gryaabs säkerhetsrutin för säkerhetsansvariga finns 22 uppräknade säkerhetsutrustningar/funktioner som är bedömda som särskilt viktiga ur säkerhetssynpunkt. Den som har ansvaret för en utrustning eller funktion ska avrapportera att de har gjort de kontroller som krävs under det senaste året. Det gäller kontroller av sådant som livräddningsutrustning på bassänger, testkörning av reservkraftaggregat eller kontroll av utrymningsvägar och brandsläckningsutrustning. Avrapportering görs i underhållssystemet MaintMaster. Säkerhetsansvarig tar del av resultatet via en sammanställningsrapport som genereras i underhållssystemet.

2. Personsäkerhet, säkerhet inom arbetsmiljöarbetet

Allmänt om arbetsmiljöarbetet på Gryaab

Gryaabs arbetsmiljöarbete bedrivs enligt den av styrelsen fastlagda arbetsmiljöpolicy som finns i Ledningshandboken. För att uppfylla kraven i Arbetsmiljöverkets föreskrift om systematiskt arbetsmiljöarbete finns rutinen Systematiskt arbetsmiljöarbete på Gryaab. Att Gryaabs systematiska

arbetsmiljöarbete fungerar följs årligen upp av Gryaabs Arbetsmiljögrupp (skyddskommitté) som består av vd, säkerhetsansvarig, arbetsmiljösamordnare och skyddsombud.

Ansvar för det fungerande arbetsmiljöarbetet finns i linjeorganisationen. Det är cheferna som driver och samordnar. Arbetsmiljö är en stående punkt på agendan på arbetsplatsträffar på grupp- och avdelningsnivå samt på personalmöten som vd ansvarar för.

Olyckor och tillbud

Arbetsmiljögruppen följer årligen upp statistik över olyckor och tillbud samt att det som noterats vid arbetsmiljöronder blivit åtgärdat. Vid Arbetsmiljögruppens uppföljning 2018 av 2017 års olyckor och tillbud konstaterades att det har registrerats 11 st olyckor och 13 st tillbud under 2017. Ingen av de inrapporterade tillbuden eller olyckorna har varit av allvarlig karaktär med ett undantag. Antalet olyckor har dubblat medan tillbuden har minskat jämfört med 2016. Den troliga orsaken till det ökat antal olyckor är att flera har rapporterat mindre skador än tidigare, ett positivt resultat av uppmeningen som har gått ut till personalen att rapportera alla tillbud och skador.

Det allvarligt tillbud har inträffat under 2017, gasexplosionen i en slamskruvpress, avrapporterades i före årets sammanställning. En uppföljning finns nedan under punkt 6 Incidenter.

Arbetsmiljögruppen har inte kunnat se att det förekommit några systematiska tillbud eller olyckor under 2017. Se bifogad Sammanställning över olyckor och tillbud, bilaga 2.

Laglistan

För att underlätta för Gryaabs chefer att ha kontroll över befintlig arbetsmiljölagstiftningen samt de nyheter som kommer inom arbetsmiljöområdet köper Gryaab in tjänsten Laglistan från ett konsultföretag. Alla chefer får tillgång över en lista med den arbetsmiljölagstiftning som direkt berör den aktuella tjänsten. Två gånger om året sker en uppdatering av Laglistan och en genomgång/presentation av nyheter inom arbetsmiljölagstiftningen.

Utbildning

Under 2018 har följande allmänna utbildningar genomförts:

- **Brandfarlig vara:** Eftersom vi hanterar brandfarliga varor på Ryaverket har ledningsgruppen beslutat att samtliga anställda ska genomgå en dagars grundutbildning om brandfarlig vara. Vi har tidigare genomfört en sådan utbildning för hela personalen. Under 2018 genomfördes en utbildningsdag för anställda som inte tidigare gått utbildningen.
- **Kemolycka:** På Gryaab hanteras en del farliga kemikalier och det är viktigt att personalen har god kunskap om hur man ska agera om det uppstår ett läckage eller utsläpp. Dels handlar det om omhändertagande av personal som fått kemikalier över sig och dels att ta hand om de kemikalier som läckt ut till skydd av miljön. Utbildningen består av en teoridel med genomgång av rutiner, säkerhetsdatablad och skyddsutrustning för dessa kemikalier och dels praktiska övningar på plats där man träna personsanering och miljöskydd.
- **Gasmätning och gasfrihetsförklaring:** En kurs har genomförts på Gryaab för den personal som är i behov av de kunskaper som behövs för att kunna gasfrihetsförklara i samband med arbeten i explosionsfarlig miljö och för arbeten på behållare och rörledningar innehållande brandfarlig vara.

Personlig skyddsutrustning

Personalen som arbetar ute i verksamheten har normalt den personliga skyddsutrustning såsom andningsmask, skyddskläder och liknande som behövs för att kunna utföra sitt uppdrag. Centralt på förrådet finns extrautrustning för den som behöver vid enskilda tillfällen.

I respektive säkerhetsrutin för riskfyllda arbetsmoment finns angivet vilken skyddsutrustning som ska användas vid det aktuella arbetstillfället.

Säkerhetsrutiner

En översyn av säkerhetsrutiner i Säkerhetshandboken är under uppstart. Ca 40 st rutiner skall granskas av tvärbetsgrupper som stöds av en säkerhetskonsult. Arbetet skall vara klar under våren 2019.

3. Krishantering och krisledningsorganisation

Allmänt

Gryaab har rutiner för krishantering och krisledningsorganisation som finns i Gryaabs Säkerhetshandbok. Där finns också checklistor som respektive disciplin har som stöd i samband med att en eventuell kris inträffar.

Under 2018:s årliga genomgång med krisledningsorganisationen har de gällande rutinerna och checklistorna angående krishanteringsarbetet gått igenom. Gryaabs TiB-funktion (Tjänsteman i Beredskap) nås via kontrollrummet (031-64 74 84) där kontrollrummet/beredskap kontakter någon i krisledningen. Krisledningen kan nås genom en centraliserat utskick till både det internt bärbart telefonsystem samt mobiltelefoner. Bemanningen i krisledningen har anpassats efter personalens kompetens och funktionsbehovet. En internutbildning för samordnare har genomförts.

Krisövningar

Under oktober 2018 genomfördes en krisövning tillsammans med alla ägarkommunerna. Syftet var att stärka de deltagande aktörers förmåga till informationsdelning, inkluderat förståelse för givande samt mottagande av information och lägesbild. I övningen används WIS och Rakel som kommunikationsmedel. WIS är ett nationellt webbaserat informationssystem som underlättar för aktörer att dela information före, under och efter samhällsstörningar och tillhandahålls av MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap). Rakel är ett kommunikationssystem för trygg och säker kommunikation mellan medarbetare inom samhällsviktiga verksamheter.

Krisövning leds av två övningsledare från Svensk Ledargruppen som även höll i två utbildningstillfällen för WIS och Rakel några dagar innan övningen. Det kom många lärdomar från krisövningen och en åtgärdsplan är upprättat för att förbättra Gryaabs förmåga att hantera kriser.

4. Processäkerhet, riskhantering och riskbedömningar

Gryaabs rutin Operativa risker beskriver övergripande hur Gryaab hanterar risker som kan orsaka skada på människor, miljö eller egendom till följd av mänskliga fel, felaktiga konstruktioner eller system samt icke ändamålsenliga eller felaktiga interna processer.

Riskhantering 2018

Under året har arbete med riskhantering främst varit inriktat på områdena Processrisker, Psykosocial arbetsmiljö och Övriga risker.

Processrisker

Med utgångspunkt från den under 2015 och 2016 genomförda Hazop-analysen av Gryaabs processanläggningar har arbetet under 2017 och 2018 varit inriktat mot att genomföra åtgärder där risker identifierats. Störst fokus har riktats mot att förbättra arbetsmiljön i anläggningsdel IN (inloppspumpsstationen). Ett projekt, Ventilation IN, pågår där ventilationssystemet till svallschaktet och inloppspumpsstationen byggs om för att förbättra arbetsmiljö. Andra åtgärder angående grovgaller

och renshantering kommer att fortsätta utredas 2019. Det blir aktuellt att börja förnya de grundläggande Hazop-riskvärdering år 2020 (5 års cykel).

Psykosocial arbetsmiljö

Enligt AFS 2015:4, Organisatorisk och social arbetsmiljö, ska Gryaab främja en god arbetsmiljö och förebygga risk för ohälsa på grund av organisatoriska och sociala förhållanden i arbetsmiljön. Under året har relevanta rutiner rörande kränkande särbehandling och systematiskt arbetsmiljöarbete uppdaterats. En utbildning med tema social arbetsmiljö för all personal planeras till våren 2019.

Övriga risker

Omfattar risker på grund av yttre påverkan, intrång, hot, informationssäkerhet mm. Enligt rutinen Operativa risker ska en förnyad riskbedömning genomföra vart tredje år. Den förnyade riskbedömningen där riskerna bedöms enligt rutinen Gryaabs tolerabla risknivå med femgradig skala planeras vara klar under 2018.

5. Informationssäkerhet

Gryaab följer de riktlinjer för informationssäkerhet som finns bilagda Göteborgs stads säkerhetspolicy. Det pågår ett kontinuerligt arbete inom IT-gruppen för att upprätthålla skyddsnivån. All datatrafik (med något undantag) passerar både Gryaabs och Göteborgs stads brandväggar. Även Göteborg Stad har agerat genom att skicka ut en e-utbildning om IT-säkerhet till samtliga anställda inom Göteborg Stad.

Säkerhet i Gryaabs nätverk höjs genom kontostyrning och att säkerhetsuppgaderingar (patcher) installeras regelbundet i alla datorer och servrar. Under 2019 skall användning av Office 365 säkras ännu mer genom att övergå till inloggning med minst två faktorer (minst två kontroller) samt att fortsätta med kryptering av hårddiskar i datorerna.

För att höja integriteten av styrsystemet har komponenter i processnätverket uppdateras under 2018 för att ge ett bättre skydd mot intrång. Även controller-enheterna, som är den grund styrkomponent i systemet, har bytts under 2018 efter 17 års kontinuerlig drift i förberedelse för en stor uppdatering av systemprogramvaran i styrsystemet under 2019.

Gryaab har gjort anpassningar för att uppfylla Dataskyddsförordningen (DSF) också känt som GDPR (General Data Protection Regulation). Erforderlig roller, som personuppgiftsansvarig, personuppgiftsbiträde, dataskyddombud samt dataskyddskontakt, är tillsatt och utbildningar har hållits med varje avdelning för att informera personalen hur personuppgifter skall hanteras.

6. Incidenter 2018

Redovisning av allvarliga incidenter på Gryaab mellan 2017-11-01 till 2018-10-31.

Olycka vid svararbete

Tisdagen den 2018-05-08 inträffade en olycka vid svararbete i verkstaden. Godset som skulle svarvas kom ur läge och det blev obalans i svarven och svarvoperatören blev slagen av godset. Den inhyrde mekaniker som utförde arbetet fick ett kraftigt slag på handen och omhändertogs av Gryaabs första hjälp gruppen tills ambulansen kom. Mekaniker var sjukskriven i sex veckor.

Olyckan anmäldes omgående till arbetsmiljöverket. De skickade sedan ett tillsynsmeddelande med krav på Gryaab att utreda orsaker och redovisa genomförda åtgärder för att förhindra att en liknande olycka kan inträffa igen. Gryaab lät sedan genomföra en utredning under ledning av en arbetsmiljöingenjör från företagshälsovården (Pe3). Utredningen presenterades för Arbetsmiljöverket som därefter avslutade ärendet. Se bifogad Utredning av arbetsolycka Gryaab, bilaga 3.

Byggställning blåste ner vid biobädden

Lördagen den 2018-01-27 blåste omkull en byggställning vid biobädden. Orsaken var kraftig vind och undermålig förankring av byggställningen. Ingen var på plats vid tillfället. Ställningsbyggarna har satt över sina rutiner angående förankrings av byggställningar.

Inloppspumpstationen

Under augusti 2017 blev det ett haveri på inloppspumps 4 där en del av en propellerbladen gick av. Det tog lång tid att reparera bladen och pumpen var åter i drift i slutet av mars 2018. Efter en provperiod påbörjades den planerat revision av inloppspump 2. I mitten av juli fastnade pump 4 under drift. Pumpgropen fick tömmas och pumpnavet kunde inspekteras. Pumpen var full av trasbylten som stoppade rotationen på pumpen och det noterades stort slitage på både insida diffusorn och utsida pumpnavet. Pumpen demonterades, skickades iväg för reparation och återmonterades i början av oktober. Från mitten av juli tills inloppspump 2 var åter i drift i september fanns bara två pumpar tillgänglig med en sammanlagd kapacitet av 12 m³/s. Den torra sommaren underlättade situationen men tillsammans med Göteborgs Kretslopp och vatten höjdes beredskapen för att vara beredd på höglödessituationer. Strax efter pump 4 åter togs i drift i oktober havererade pumpens grovgaller på grund av tillverknings brister. Gallret reparerades och förstärkts och pumplinje var åter i drift i slutet av oktober. En internutredning pågår för att undersöka hur vi kan säkra funktionen på den snart 50-årig pumpstation.

Uppföljning av slamskruvpressexplosionen

I 2017 års säkerhetssammanställning redovisades olyckan där det uppstådd en gasexplosion vid montagearbete på en av de nyinstallerade slamskruvpressar. Efter olyckan blev närområdet runt slamskruvpressarna EX-klassat i väntan på installation av ett anpassat ventilationssystem. Ventilationssystem installerade under våren 2018 men vid syratvättning av slamskruvpressarna uppstod kraftig rök från ventilationssystemets utlopp som sprid sig runt baksida av slambyggnaden och slamplanen. Mätningar av utsläppsröken görs under hösten 2018 och eventuella åtgärder görs under våren 2019.

Återkommande strömavbrott

Vid flera tillfällen under perioden har det kommit strömavbrott i flera fall med koppling till Göteborg Energis transformatorstation Repeshäll. Göteborg Energi planerar att bygga om Repeshäll till ett gas isolerat ställverk för att öka säkerheten och tillförlitligheten. Ett längre strömavbrott inträffade vid ett tillfälle men förbiledning kunde undvikas trots relativt hög tillrinning då nivåerna i tunnelsystemet var låga och mycket magasineringsvolym fanns. Ryaverket har nödkraft (4 MW) för att köra inloppspumparna och vissa kringutrustningar. Nödkraften har dock inte behövts kopplas in vid dessa strömavbrott.

Höga svavelvätehalter

Tidigare års säkerhetssammanställning har redovisat problematiken med höga svavelvätehalter, främst i grovgallerrum i inloppspumpstationen. Ett projekt pågår, Ventilation IN, där ventilationssystemet i anläggningsdelen byggs om för att förbättra arbetsmiljön och bättre skydda utrustningen i den utsatt området. En ny skorsten har monterats och projektet skall vara klart till sommaren 2019.

7. Sammanfattning

Det finns ett fortsatt gott säkerhetsmedvetande hos personalen som tillsammans med chefer och skyddsombud gör sitt bästa för att Gryaab ska vara en ännu säkrare arbetsplats. Detta märks tydligt från de intresse och engagemang som visas vid utbildningar och övningar vilket leder till mängder av förbättringsförslag.

Den allvarligaste händelsen som inträffat under perioden var svarvolycan. Som tur var blev entreprenörens skador begränsade och hen var ganska snabb åter på jobbet.

Douglas Lumley
Säkerhetsansvarig

Bifogat:

- Bilaga 1. Blankett, Tillfälligt tillstånd för Heta arbeten. (senast utkast)
- Bilaga 2. Sammanställning över olyckor och tillbud 2017.
- Bilaga 3. Utredning av arbetsolycka Gryaab.

Tillfälligt tillstånd för Heta Arbeten

Arbetsordernummer AO

Tillståndetsnummer

Info	Tillfälligt tillstånd för Heta Arbeten medger att arbetsmoment som ger upphov till öppen låga, gnista eller heta ytor får utföras där detta annars är förbjudet.					
	Anläggning/område Arbetsplats/objekt/utrustning Arbetsmoment					
Ansökan	Starttid	Datum	Tid kl.	Planerad sluttid	Datum	Tid kl.
	Tillståndsansvarig Heta Arbeten ¹			Namn	Tfn	
	Föreståndare Brandfarlig vara ² (Heta Arbeten i EX zon)			Namn	Tfn	
	Arbetet utförs av Företag			Namn 1	Tfn	
				Namn 2	Tfn	
				Namn 3	Tfn	
Kravlista	Tillståndet gäller under förutsättning att säkerhetsföreskrifterna och villkoren på blankettens fram och baksida noggrant följs.					
	☐ Samtliga utförare/vakter, bevakare st. kan uppvisa bevis på erforderlig utbildning samt legitimation					
	☐ Fungerande släckutrustning tillhandahållen av utföraren finns i beredskap vid arbetsplatsen (minimum 2 x 6 kg pulver)					
	☐ Arbetsplatsen är städad och vid behov vattnad Brännbart material avlägsnat, brännbara byggnadsdelar skyddade och åtkomliga för eventuell släckinsats, värmespridning till angränsande utrymmen eller byggnadsdelar förhindrad eller bevakad					
Kravlista	☐ Närmaste larmtryckknapp för tillkallande av räddningstjänsten anvisad av anläggningsskötaren					
	☐ För tillstånd över fler dagar (max 1 vecka) skall utföraren varje dag innan arbetet påbörjas kontrollera på tavlan vid brandlarmscentralen i personalentrén att aktuella brandlarmssektioner är fränslagna och signerade med dagens datum					
	Är det Heta Arbeten brandfarligt? ☐ Ja ☐ Nej Vid brandfarliga Heta Arbeten ska efterbevakning alltid ske i minst 60 minuter					
	Bevakning och efterkontroll efter avslutat Heta Arbeten skall ske i minuter					
	Behövs brandvakt/ Säkerhetsvakt? (EX zon)? ☐ Ja ☐ Nej st. Namn Tfn					
	Namn Tfn					
Brandlarm	☐ Arbetsplatsen gasfrihetsförklaras innan arbetet påbörjas, enligt kontroll- och checklista, se baksidan på denna blankett					
	Övrig information					
	☐					
Brandlarm	Fränslagna sektioner			Nr		
	Brandlarmet slås från av anläggningsskötare ³			Namn Tfn		
	Brandlarmet slås till av ☐ F-beredskapen ☐			Namn Tfn		
	Brandlarmet slås till kl. 16:00 av F-beredskapen tfn 031-64 74 29. Alla Heta Arbeten skall upphöra minst 60 minuter innan om inget annat överenskommits.					
Underskrift	Datum Signaturer			Datum Signatur		
				Tillståndsansvarig/Föreståndare brandfarlig vara		
				Tillståndsansvaret överlämnat efter genomgång till (gäller som nytt tillstånd)		
	Entreprenörer/utförare av Heta Arbeten			Datum Signatur		
Underskrift	Försäkran om avslutat Heta Arbeten anges på arbetstillståndet kopplat till tillståndet för Heta Arbeten vid utskrivning. (separat blankett vid huvudarbetstillstånd)					

[illegible]

Sammanställning över olyckor och tillbud 2018

Löp-nummer	Händelse-datum	Händelserubrik	Händelse-enhet	Anställnings-enhet	Händelse-ansvarig	Händelse-typ	Antal klara åtgärder	Antal åtgärder totalt	Status	Förfallen
2017-110	2017-12-15	Halkolycka	TF - Fast	Drift - Proc	AC TF	Olycksfall	1	1	Under uppföljning	
2017-94	2017-11-21	Handskada vid fall	TF - Fast	TF - Fast	AC TF	Olycksfall	0	0	Under utredning	Förfallen
2017-75	2017-10-05	Trafikolycka	PoP	PoP	AC PoP	Olycksfall	1	1	Klar - ej godkänd	
2017-73	2017-10-02	Slog i huvudet i en kabelstege	Drift - Anl	Drift	GC Anl	Olycksfall	1	1	Klar	
2017-72	2017-09-27	Huvudskada - Jag slog upp ett sår på huvudet som fick sys med 4st stygn	TF - Fast	TF	AC TF	Olycksfall	1	1	Klar - ej godkänd	
2017-67	2017-09-20	Utslagen tand	PoP	PoP	AC PoP	Olycksfall	2	2	Klar - ej godkänd	
2017-65	2017-09-07	Skadat knä	Drift - Proc	Drift - Proc	AC Drift	Olycksfall	0	0	Under utredning	Förfallen
2017-28	2017-06-22	Olycksfall i matsalen	TF - Fast	TF - Fast	AC TF	Olycksfall	1	1	Klar	
2017-7	2017-02-21	Snubblade i trapp	Vån -1 CB	Stab	VD	Olycksfall	0	0	Klar	
2017-1	2017-01-24	Skärskada i finger	Slambyggnad	TF - Verk	GC Verk	Olycksfall	1	1	Under utredning	Förfallen
2017-95	2017-12-08	Skadat knä	TF- EI	TF- EI	AC TF	Olycksfall(S)	0	1	Under utredning	Förfallen
2017-86	2017-11-24	Körde ner trucken i blomsterlandet mellan DC och EN	Drift - Anl	Drift - Anl	AC Drift	Tillbud	1	1	Klar - ej godkänd	
2017-81	2017-10-24	Rinner in avloppsvatten i avställd AS2 bassäng som personal jobbar nere i.	Drift	TF - Verkstad	AC Drift	Tillbud	0	0	Under utredning	Förfallen
2017-77	2017-10-18	Kraftig klor lukt under hyppotvätt i SF	Drift - Anl	Drift - Anl	AC Drift	Tillbud	1	1	Klar	

2017-74	2017-10-03	Glödbrand i grovrens container	Drift - Anl	Drift - Anl	GC Anl	Tillbud	1	1	Klar	
2017-64	2017-08-31	Halkolycka	TF - Fast	Stab	AC TF	Tillbud	0	0	Klar	
2017-62	2017-08-09	Lossning av poly	Drift - Anl	Drift - Anl	GC Anl	Tillbud	1	1	Klar	
2017-61	2017-08-08	Trasig hydraulslang	Drift - Anl	Drift - Anl	AC Drift	Tillbud	1	1	Klar - ej godkänd	
2017-60	2017-08-04	Skruv drog av iller	Drift - Anl	Drift - Anl	GC Anl	Tillbud	1	1	Klar	
2017-29	2017-05-23	Explosion skruvpress vid hetarbete	PoP	PoP	AC PoP	Tillbud	1	1	Klar - ej godkänd	
2017-17	2017-06-16	Felaktig användning av GR ugn	Drift - Lab	Drift - Lab	AC Drift	Tillbud	0	0	Under utredning	Förfallen
2017-11	2017-03-24	Port i tvätthall (port 19 ?) påkörd	TF	Drift - Anl	AC TF	Tillbud	1	1	Klar	
2017-8	2017-02-17	Innertaksskivor trillade ner	SF	PoP	GC Fast	Tillbud	1	1	Klar - ej godkänd	
2017-5	2017-02-02	Tömde BG på gas	BG	Drift - Anl	GC Anl	Tillbud	1	1	Klar	

Svar till Arbetsmiljöverket om utredning av arbetsolycka i maskinverkstad på Gryaab den 15 maj 2018.

Deltagare på mötet den 15 juni 2018;

Jerry Strömdal, ägare och arbetsledare för Rör o Energiteknik

Jonas Walldén, arbetstagare för Rör o Energiteknik

Douglas Lumley, senior Adviser, Gryaab

Mikael Andersson, underhållsingenjör Gryaab

Bob Cerman, gruppchef verkstad Gryaab

Sven-Ove Pettersson, säkerhetsansvarig, avd. chef Tekn. Försörjning Gryaab

Sven-Arne Tapper, kontrollrumsingenjör och huvudskyddsombud, Gryaab

Eva-Marie Mattsson, arbetsmiljöingenjör pe3 företagshälsa

Uppdrag:

Som arbetsgivare utreder entreprenadfirman Rör o Energiteknik i Sverige AB och Gryaab olyckan gemensamt i samarbete med arbetsmiljöingenjör från pe3 och tar fram åtgärder som behövs för att förebygga att händelsen upprepas, enligt lagkrav som finns i AFS 2001:1, i 9 och 10 §§ om systematiskt arbetsmiljöarbete.

Bakgrund med händelseförlopp:

Arbetsolyckan inträffade i Gryaabs maskinverkstad, när håltagning av rundjärn skulle utföras med svarv. En anställd på den av Gryaab inhyrda entreprenadfirman Rör och Energiteknik I Sverige AB hade fått i uppgift att mellan två montagejobb tillverka stödhylsor för fallskydd i samband med processunderhåll på Gryaab. Firman har arbetet för Gryaab i över 10 år och den olycksdrabbade har utfört många arbeten på enheten tidigare och har tolv års erfarenhet av mekaniskt verkstadsarbete inklusive svarvarbeten. Han hade också deltagit i en säkerhetsgenomgång av maskinerna i Gryaabs mekaniska verkstad.

För att vinna tid som den olycksdrabbade verkstadsmekanikern uttrycker sig, tog han beslut att tillverka stödhylsor i svarven genom att borra hål i ett långt rundjärn. Han valde då att inte kapa upp dem i kortare delar utan monterade ett långt rundjärn som stack ut från svarven. När han startade svarven var den inställd på ett högt varvtal (ca 1100 rpm) vilken han inte uppmärksammat. Den delen av rundjärnet som stack ut från svarven kom omedelbart i svängning och skapade en obalans som gjorde att hela svarven förflyttades ur sitt läge. Mekanikern tryckte omgående på nödstoppet och förflyttade sig mot den sida på svarven där rundjärnet svängde runt. Svarven hade inte hunnit stanna och rundjärnet träffade honom då på handen. Hela händelseförloppet gick mycket fort. Slaget mot handen innebar en fraktur på ett finger.

Orsak till olyckan:

Entreprenören använde fel metod för uppdraget och följde inte de maskininstruktioner som finns på Gryaab för arbete med svarv. Se Bild 1.

Det finns en elektrisk bromsfunktion till svarven som inte var inkopplad vid olyckstillfället. Svarvens utrullningstid blir kortare med den funktionen i drift. Om funktionen påverkat olycksförloppet i detta fall är svårt att avgöra.

Bild 1.

Maskininstruktion med aktuell varningstext.

Förslag till Förbättringar för att undvika att olyckan sker igen:

- Extra genomgång med egen och inhyrd personal om vilka säkerhetsrutiner som gäller och vikten av att följa uppsatta varningstexter.
- Koppla in elbromsfunktionen på svarven. (Redan genomfört)
- Se till att det finns fria flyktytor framför svarven.
- Se över möjligheten till ett centralt nödstopp för samtliga maskiner placerad vid ingången till verkstadslokalen. (Detta skulle dock inte kunna ändrat på händelseförloppet vid denna olycka).
- Se över möjligheten att vid start förhindra att svarven startar på maxfart. Ny rutin att när man lämnar svarv står den på lågvarv.

Hur Gryaab uppfyller lagkrav när det gäller förebyggande insatser för områden, där riskfyllda arbeten utförs med utrustning som kan medföra ohälsa eller olycksfall:

- ✓ Gryaab har arbetat fram en tydlig fördelning av aktuellt arbetsmiljöansvar, där entreprenöransvaret finns angivet för inhyrd personal på fast driftställe där flera arbetsgivare är verksamma, se medsänd fil, *Arbetsdelegation Bob Cermann*.
- ✓ Inom Gryaab finns en rådande säkerhetskultur, där man poängterar vikten av säkerhet vid genomförande av de olika arbetsinsatserna som ska göras.
- ✓ Behörigheten är viktig för att säkerställa kunskap, när maskinutrustning på Gryaabs ska användas. Utbildning och information om instruktion genomförs kontinuerligt enligt aktuella rutiner. Grundkravet för behörighet är utbildning, där ansvarig chef avgör vilka som får använda utrustningen i maskinparkens verkstad, se Bild 2.

Bild 2.

*Skylt
med behörighetskrav*

- ✓ Skyddsronder med riskbedömning och underhåll av maskinpark med service sker enligt rutiner. Efter olyckan har service och underhåll genomförts på aktuell svarv av leverantörens tekniker, för att säkerställa att alla funktioner fungerar.
- ✓ Ansvarig chef har haft både kunskaper och befogenheter att aktivt ta arbetsmiljöansvaret för verksamheten.
- ✓ Gryaab har arbetat fram en krissamordning som fungerade optimalt när olyckan skedde. Se medsänd bilaga; *Händelselogg Olycka med svarv 2018-05-15 STU Rev SOP*.

Övriga kommentarer i samband med olyckan:

Under utredningen var vi överens om att den mänskliga faktorn har varit orsak till felaktiga beslut.

Göteborg 28 juni 2018

Eva-Marie Mattsson

Utredare

Pe3 Företagshälsa

Sven-Ove Pettersson

Avdelningschef/Säkerhetsansvarig

Gryaab

Jerry Strömdal

Rör & Energiteknik

Sven-Arne Tapper

Huvudskyddsombud

Gryaab

Projekt och planering
Jan Mattsson

Lägesrapport – Nytt miljötillstånd

Styrelsemötet 2018-11-23

Projektläget

När denna rapport skrivs har det ännu inte inkommit något yttrande från Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Det finns därför inget nytt att rapportera angående remissvar sedan den förra styrelserapporten.

I projektgruppen har arbetet med att bemöta inkomna yttranden påbörjats. Den slutliga utformningen av svaren kan göras först när länsstyrelsens yttrande kommit.

Tidplan

Konstaterandet i förra styrelserapporten att Länsstyrelsen remissvar drar ut på tiden kvarstår. Vid kontakt med handläggaren 5 november fanns ett utkast men det var ännu inte förankrat internt på Länsstyrelsen.

Det är därmed ovisst om tidplanen med ett beslut från Miljöprövningsdelegationen i februari 2019 kan hållas.

Ekonomi

Prognosen kvarstår att projektbudgeten hålls och den totala kostnaden hamnar ca 300 000 kr under projektets budget på 1,7 milj kr.

Karl-Emil Videbris

Månadsrapport september 2018

Reningsresultat

Resultat	Medelvärde mg/l		
	Fosfor	Kväve	BOD ₇
September	0,24	6,7	6,5
Året	0,22	5,8	7,1
Mars-maj	0,22	5,5	7,7
Juni-aug	0,27	4,5	6,3

Villkor i utgående vatten**Fosfor, mg/l**

Gränsvärde för året 0,4

Riktvärde för året 0,3

Mars-maj, riktvärde 0,3

Juni-augusti, riktvärde 0,3

Kväve, mg/l

Riktvärde för året 10

BOD₇, mg/l

Gränsvärde för året 10

Hydraulisk belastning

Tillrinningen har varit måttlig under september. Förbiledning av biosteget har skett under 4 dagar med en total volym av 221 119 m³, vilket motsvarar 1,9 % av tillrinningen. Av den förbileda volymen är 203 544 m³ direktfällt vatten och 17 575 m³ genomgick enbart mekaniskt rening.

Sedimentering

Slamegenskaperna har varit bra och eftersedimenteringskapaciteten har varit hög under månaden. Kapaciteten på eftersedimenteringen har varit begränsad under perioden 13/8 – 13/9 av att enbart två aktivslamlinjer varit i drift. Aktivslam linje1 var då avställd för underhållsarbeten som nu är avslutade och linjen är i normal drift igen.

Kemiska och biologiska processer

Reningsresultaten i förhållande till gällande utsläppsvillkor framgår av tabellen ovan. Värdena underskrider våra gräns- och riktvärden med god marginal

Slamhantering

Optimering och kunskapsuppbyggnad av den nya slamavvattningsutrustningen med skruvpressar pågår. Totalt producerades 4 819 ton slam på Ryaverket under vecka 36-39. Torrsubstans på avvattnat slam har varit låg med ett medel för månaden på 24,5 %. Slamparti 1837 blev godkänt enligt Revaq medan 1838 och 1839 blev underkända, Parti 1836 klarade Revaqs gränsvärden men hanterades som kompostslam.

Övriga händelser

Den 5 september utfördes ett planerat stopp på verket och olika installations- och underhållsarbeten gjordes. Därmed utfördes årets tredje och sista stopp på verket.

Utsläpp av biogas har skett med 500 Nm³ volym den 13:e september, pga nedladdning av controllers till styrsystemet. Utsläpp av biogas har även skett den 27/9 med 2000 Nm³ pga hög gasproduktion. Total mängd utsläppt biogas för månaden blir därmed 2500 Nm³.

Under månaden har det varit begränsad inloppspumpkapacitet på Ryaverket med endast två fullt fungerande inloppspumpar. Inloppspump 2 var avställd för revision från 2018-04-03 och fram till den 2018-08-29. Efter montage upptäcktes dock oljeläckage. Pumpen har därmed kunnat fungera som reservpump men har använts så lite som möjligt. Inloppspump 4 har varit fortsatt avställd under månaden pga ett haveri 2018-07-18. Inloppspump 4 beräknas åter i drift i mitten av oktober.

Analysmetod

Inga ändringar beträffande hanteringen och analys av prover har skett sedan föregående rapport

Bilagor

1. Vatten - analysresultat samt massbalanser av tungmetaller och näringsämnen
2. Slam - analysresultat av tungmetaller och näringsämnen, organiska miljöanalyser samt metaller
3. Vatten - diagram över analysresultat och flöde

Bilaga 1
Vatten - analysresultat samt massbalanser av tungmetaller och näringsämnen, månadsresultat
Flöden (dygnsmedelflöden)

Inkommande vatten ¹			Kemiskt/biologiskt behandlat ²			Förbilett vatten ³		
medelflöde	max	min	medelflöde	max	min	medelflöde	max	min
m ³ /s	m ³ /s	m ³ /s	m ³ /s	m ³ /s	m ³ /s	m ³ /s	m ³ /s	m ³ /s
4,47	8,03	2,34	4,39	7,26	2,33	0,09	1,13	0,00

Koncentrationer i vatten

		Inkommande vatten			Utgående vatten ⁴		
		medel	max	min	medel	max	min
Totalfosfor	mg/l	3,70	4,70	2,40	0,24	0,43	0,18
COD_{Cr}	mg/l	421	580	220	39	43	37
BOD₇	mg/l	165	300	110	6,7	10,0	4,0
Totalkväve	mg/l	28	37	19	6,4	9,9	3,7
Ammoniumkväve	mg/l	20	29	13	4,5	7,8	1,7
TOC ⁵	mg/l	94	94	94	14	14	14
Kviksilver	ug/l	0,085	0,12	0,06	0,02	0,02	0,01
Kadmium	ug/l	0,11	0,13	0,08	0,01	0,01	0,001
Bly	ug/l	2,7	4,5	2,0	0,11	0,15	0,09
Koppar	ug/l	55	78	40	8,7	11,0	7,9
Krom	ug/l	2,7	4,7	1,9	0,25	0,30	0,20
Nickel	ug/l	3,4	4,3	2,7	2,4	2,7	2,3
Zink	ug/l	96	130	71	9,6	12	7

Massflöden i vatten

		Inkommande avloppsvatten	Utgående Vatten	Procentuell Avskiljning %
Fosfor	ton	40	2,8	93,2
COD_{Cr}	ton	4500	452	90,0
BOD₇	ton	1778	76	95,7
Totalkväve	ton	306	78	74,6
Ammoniumkväve	ton	221	56	74,8
Kviksilver	kg	0,97	0,21	78,6
Kadmium	kg	1,25	0,11	91,5
Bly	kg	32	1,3	95,9
Koppar	kg	603	100	83,4
Krom	kg	33	3	90,9
Nickel	kg	39	28	28,1
Zink	kg	1083	116	89,3

¹ Obehandlat avloppsvatten

² Avloppsvatten som genomgått ordinarie behandlingsprocess

³ Endast mekaniskt renat samt kemiskt renat genom direktfällning

⁴ Samlat utgående vatten där både det vatten som genomgått ordinarie behandling samt förbilett vatten ingår

⁵ TOC analyseras på ett veckoprov under månaden, normalt den första hela veckan i månaden, av ackrediterat labb

Bilaga 2

Slam - Analysresultat av tungmetaller och näringsämnen, organiska miljöanalyser samt metaller

Tungmetaller och näringsämnen, veckoprover ⁶

Vecka	Gränsvärde enligt SFS 1998:944 (mg/kg TS)	1836	1837	1838	1839
Bly	100	23	21	25	28
Kadmium	2	0,8	0,71	0,81	0,79
Koppar	600	410	380	390	390
Krom	100	26	26	29	26
Nickel	50	21	22	21	20
Zink	800	680	620	700	680
Kviksilver	2,5	0,35	0,51	0,58	0,6
Silver	-	1,8	1,8	1,3	1,9
Vismut	-	3,24	5,17	4,56	4,49
Torrsubstans (%)		22,7	24	25,3	24,6
Kväve (g/kg)		48	44	47	47
Ammonium-N (g/kg)		12	11	12	12
Fosfor tot (g/kg)		30	26	27	26
Total mängd (ton)		1419	1223	1227	1171

Organiska miljöanalyser, kvartalsprov

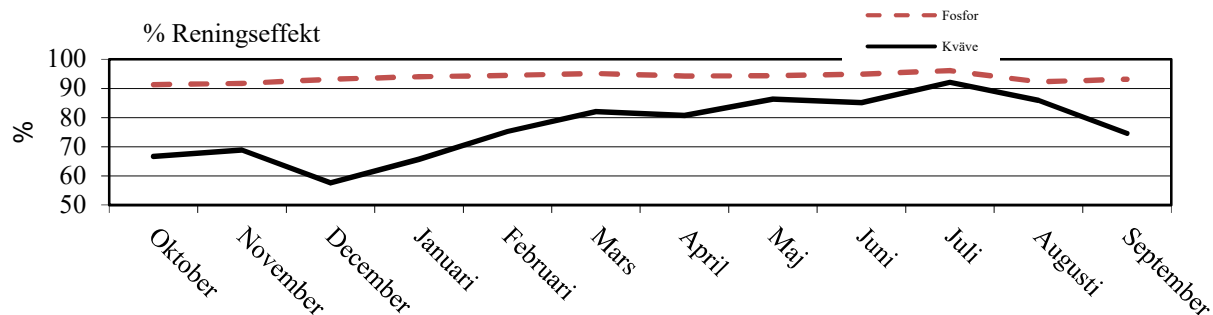
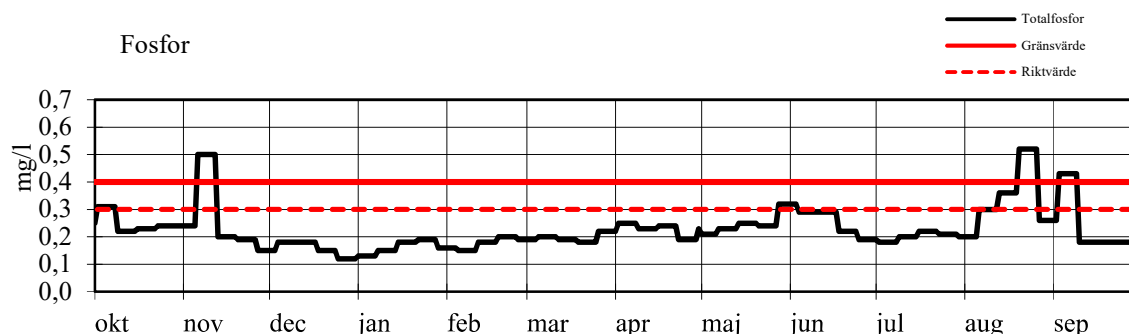
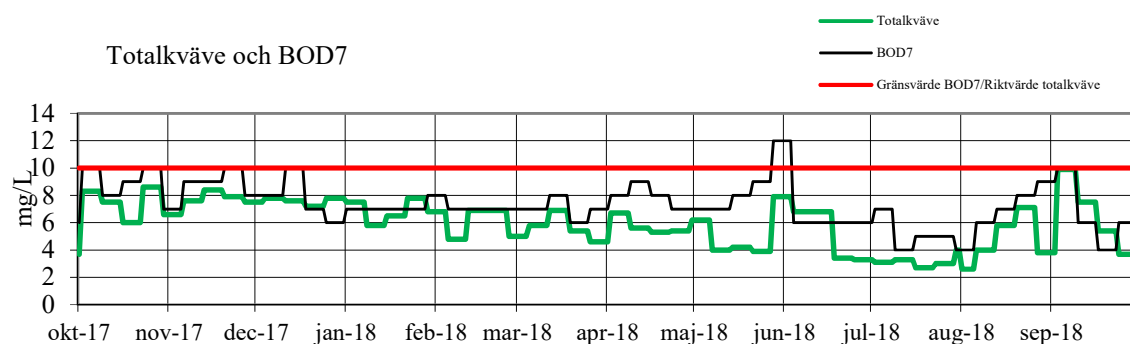
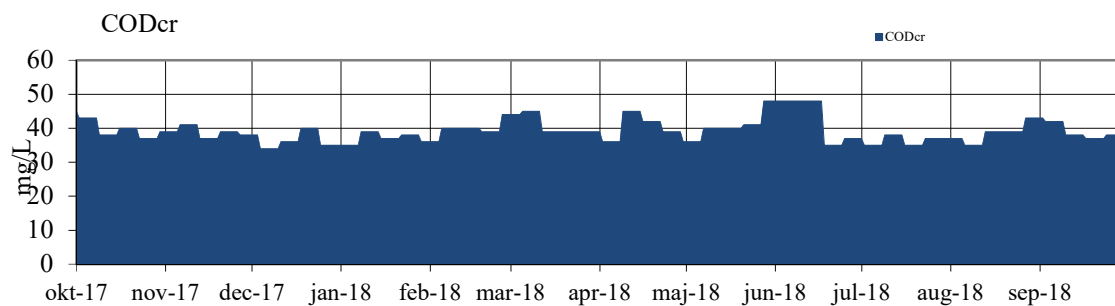
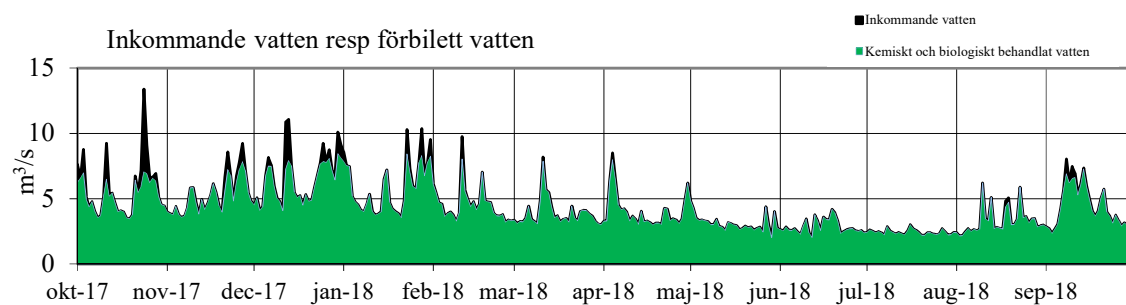
	Riktvärde enligt NV Rapport 4418 (mg/kg TS)	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
Nonylfenol	50	5,9	7,3		
PCB Summa 7 st	0,4	0,024	0,0095		
PAH Summa 6 st*	3,0	1,08	0,87		
LAS (linjära alkylsulfonater)	-	700	420		

* benso(a)pyren, benso(b + k)fluoranten, benso(ghi)perylene, fluoranten, Indeno(1,2,3-cd)pyren

⁶ Analyserna är utförda på samlingsprov från en vecka och är utförda vid ackrediterat laboratorium

Diagram, vattenanalyser, flöden och reningseffekt

Bilaga 3

Fredrik Davidsson, Liza Wellsjö,
Cecilia Press

Rapport från Uppströmsenheten

Information om händelser från 2018-10-05 till 2018-11-02

Tillståndsprocesser enligt Miljöbalken

Gryaab har yttrat sig över provotidsutredningar avseende slutliga villkor för utsläpp till vatten respektive dagvatten för **Nynas AB** och **BIM Kemi Sweden AB**.

Vi har närvarat vid Mark- och miljödomstolens syn hos **St1 Refinery AB** som en del i processen för deras tillståndsansökan.

Gryaab har yttrat sig angående tre större fordonstvättar som **OKQ8** planerar att bygga i Biskopsgården, Angered och Bergsjön.

Utsläpp

Problem med skumning på Ryaverket. Prover har hämtats in från provtagningsstationerna i samband med skumning och skaktestats av UKM. Skaktestet gav inga tydliga resultat. Volvo har kontaktats.

Övrigt

Möte har hållits med deponiägarna **Renova Miljö AB** samt **Kretslopp och vatten** gällande avstämning av handlingsplaner för installation av tolerabel rening på deponierna Tagene och Brudaremossen. Kretslopp och vatten har meddelat att markarbeten har försenat projektet. Små marginaler finns nu kvar för eventuella framtida förseningar. Kretslopp och vatten bedömer fortsatt att rening kommer att finnas på plats enligt kraven i Revaqregelverket den 1 maj 2020. Renova Miljö AB ligger i fas med tidplanen och kommer att ha rening på plats den 1 maj 2020.

Möte om koppar hölls den 18 oktober med **Kretslopp och vatten**, **Stadsbyggnadskontoret** samt **Fastighetskontoret** i syfte att dels informera om problematiken med koppar till Ryaverket samt att hitta arbetssätt som kan bidra till mindre koppar från fastigheter.

Gryaab har deltagit vid Miljöförvaltningens tillsynsbesök hos **IAC Group AB** då bolaget har problem med höga zinkhalter i utgående vatten. Utredning pågår.

Gryaab AB
Kommunikationsansvarig
Ellinor Günther

Omvärldsbevakning 181001-181031

Datum	Medie och titel	Innehåll
181001 Uppströms	Arboga tidning m.fl. Rädsla kring mikroplaster riskerar att bli överdriven	Rädslan för mikroplaster sprider sig. Men hur stor miljö- och hälsofara det faktiskt är vet vi inte. Nu varnar forskare för överdrivna och felaktiga slutsatser. - Det får inte bli vilseledande och skrämman folk i onödan, säger biologen Martin Ogonowski. Att små partiklar av plast hittats i såväl vanligt flaskvatten som fiskmagar kan tyckas både äckligt och oroväckande. Men att det skulle utgöra ett stort hälso- eller miljöhot i de koncentrationer det handlar om är långt ifrån fastlagt. - De studier som gjorts hittills är små, experimentella och i vissa fall fel utförda. Ändå får de ofta väldigt stor publicitet och gör folk livrädda. Den andra stora rädslan har varit att plastpartiklarna sprider gifter och kemikalier i naturen som till slut hamnar i oss människor. Men att just mikroplasterna skall utgöra en stor fara i de halter det handlar om finns det inga bevis för, enligt Bethanie Carney Almroth, ekotoxikolog vid Göteborgs universitet. - Plast kan innehålla olika tillsatser och andra kemikalier som inte är bra. Men exponeringen för oss människor är fyrtio miljoner gånger större från förpackningar, kläder, elektronik och heminredning än från mikroplaster, säger hon. Ska vi sluta oroa oss för mikroplaster? - Utifrån den forskning som gjorts hittills är mikroplaster förmodligen inte någon stor fara för hälsa och miljö, åtminstone inte i de halter som finns i miljön i dag. Både Bethanie Carney Almroth och Martin Ogonowski tycker att rapporteringen om mikroplaster varit alltför alarmistisk och onyanserad. - Dels är det inte bra att man skrämmar folk i onödan. Men det värsta är om forskningen blir vilseledande och att folk förlorar förtroende för den. Det är jätteallvarligt, säger Martin Ogonowski.
181003 Läkemedel	Göteborgs-Posten m.fl. (TT-nyhet) Apotek varnar för	Från och med den 3 oktober kommer alla apotek att varna för miljökonsekvenserna av diklofenak, enligt en överenskommelse mellan medlemsföretagen i Sveriges Apoteksförening. Ämnet är den aktiva substansen i bland annat de populära, receptfria smärtstillande läkemedlen

	miljöfarligt läkemedel Läkemedel EGÜ	Voltaren och Eeze. Apoteken ska ge råd om att använda läkemedlen på rätt sätt. Voltaren-gel ska inte sköljas av under vattenkranen, utan torkas av med papper som slängs i papperskorg.
181003 Gryaab	Twitter	Om Biofan, en nätverksträff som hölls på Gryaab
181003 Gryaab	Facebook, Instagram, LinkedIn	Om ledig tjänst på Gryaab som fastighetstekniker.
181004 Slam	Recycling Samarbete om fosforåtervinning i Tyskland	Ragn-Sells dotterbolag EasyMining har tecknat en avsiktsförklaring med det tyska vatten- och energibolaget Gelsenwasser AG. Tillsammans ska bolagen göra en förstudie med målet att bygga en anläggning för fosforutvinning ur avloppsslam i östra Tyskland, baserad på EasyMinings patenterade process Ash2Phos.
181005 Slam	ATL Krönika Jämför inte äpplen med ruttna päron	Det är ovissa politiska tider men det verkar klart att Miljöpartiets talesperson i jordbruksfrågor åker ur riksdagen. ATL hade en gissning att efterträdaren kan bli nuvarande miljöminister. Det bäddar för nya ologiska utredningar. Regeringen lanserade i början av sommaren en utredning med direktiv att förbjuda användning av avloppsslam som gödselmedel. I stället ska fosfor utvinnas med teknik och "lovande innovation". För att ge lite reklam till ovan nämnda utredning (eller var det valtaktik?) så skrev miljöministern en insändare i DN tillsammans med tongivande miljödebattörer och Ragn Sells koncernchef. Ragn Sells måste ha jublat över en skrivelse med en minister då de är ägare till en av de tänkta "innovationerna". Mer förvånande är miljödebattörernas medverkan. De har uttryckt stor oro över klimatförändringarna och talat mycket om att vi måste minska utsläppen av växthusgaser. En fråga som även miljöministrarnas parti gick till val på. I uppdraget till utredningen anges Tyskland och övriga EU som föredömen. Det är som att jämföra fräscha äpplen med ruttna päron. I Sverige har vi i snart 30 år arbetat aktivt med källsortering till reningsverken för att få rent slam (uppströmsarbete) men det tåget missade Tyskland och de flesta andra länder. Uppströmsarbetet är viktigt. Genom att hejda oönskade ämnen före reningsverken blir både vattnet och slammet renare eftersom reningsverken faktiskt inte kan trola bort allt oönskat. Det hade tydligen regeringen förstått, för i uppdraget ingår att "säkerställa uppströmsarbetet". Det blir en delikat uppgift för utredningen att finna någon som betalar notan framöver. Det går inte att tvinga reningsverken att fortsätta uppströmsarbetet om slammet

		ska brännas eller "innoveras".
181008 Gryaab	Instagram	Lärare om intressant studiebesök på Gryaab.
181012 Slam	Land Lantbruk Debattreplik: Förbränning av slammet ökar dioxinutsläppen	”Ja, det finns anledning att dela Lars Hylanders oro för PCB och dioxiner i livsmedel i en debattartikel i Land Lantbruk (syntes i september månads mediebevakning) Men för att kunna bemästra ett problem så är det viktigt med rätt åtgärder. PCB och dioxiner i livsmedel har inget med slamspridning att göra utan beror på gamla ”industrisynder” och luftnedfall. Det är dock lovvärt av Hylander att uppdraga åt LRF att vidta kraftfulla åtgärder för att minska de redan låga halterna. Det mest effektiva sättet att göra det är att använda kvalitetssäkrat slam som gödselmedel. Anledningarna är flera, men uppströmsarbetet är ett. I reningsverkens detektivjakt på samhällets föroreningar har det hänt att PCB-haltigt material har lokaliserats och hejdat från att komma in i kretsloppet. Men den stora anledningen till att gödsling med slam minskar dioxinutsläppen är att all förbränning, även av slam, orsakar utsläpp av dioxiner. Utsläppen från förbränning av avfall har ökat de senaste åren i Sverige. Ågarna till förbränningsanläggningarna jublar när krav ställs på förbränning av slam. Men tyvärr ökar förbränning utsläppen av dioxiner, tungmetaller och framförallt växthusgaser. Dessutom förloras viktiga mullbildande ämnen och inte att förglömma så hamnar notan på oss användare av toaletten, skriver Kersti Linderholm”
181012 Slam	Land Lantbruk Debattreplik: Vi behöver nya metoder för att ta hand om framtidens slam	Även LRF:s expert inom hållbar utveckling, Jan Eksvärd, svarar Lars Hylander. ” I Sverige råder slamstopp på mjölkgårdar och på marker där livsmedel odlas. Ett utvidgat slamstopp kan verkställas genom krav på lägre halter av metaller och andra ämnen för slam som kan spridas på åkermark. Naturvårdsverket lämnade ett sådant förslag 2013. I dag är det få slampartier som klarar dessa krav, vilket skulle innebära nära slamstopp 2030. För att detta ska fungera trovärdigt krävs full spårbarhet på allt slam som används på åkermark. Ett sådant system finns inom Revaq. Detta bör utredningen beakta. Den artikel som Lars Hylander hänvisar till i sin debattartikel avser just detta. Slam kommer att produceras även i framtiden och många kommuner har varken åker eller annan användning av slammet. Oavsett slamstopp eller inte behövs både andra metoder för att ta hand om dagens slam och en utveckling av avloppssystemen. Sorterande lösningar, både stora och små, ger ren växtnäring och är dessutom klimatsmarta. De

		bör utvecklas för att bli självklara val också ekonomiskt och praktiskt. Här delar jag Lars Hylanders uppfattning. När det gäller dioxiner och PCB saknas rapporter som visar att slamstopp på åkermark skulle förändra intaget via maten. Även om ämnen kan avdunsta från slammet tycks detta vara en marginell del av den mängd i luften som förr eller senare landar på mark och lantbrukets grödor. Tyvärr påverkar inte slamstopp halten av ämnen i slammet. Det gör däremot aktiva uppströms åtgärder. Livsmedelsverket mäter regelbundet halter i animalier och bröstmjolk. Värdena för dioxiner och dioxinlik PCB ligger på cirka en femtedel av gränsvärdet för kött och cirka en tiondel för mjölk. Halten i bröstmjolk har reducerats med ungefär två tredjedelar mellan 1996 och 2016. Slampartier med högre halter av dessa ämnen bör varken spridas på åker eller någon annanstans.”
181017 Gryaab	Vattenmyndigheten.se Vattenmyndigheterna medverkar i dagvattenprojekt	Vattenmyndigheterna medverkar i Vinnova-projektet GrönNano 3, som drivs av Luleå tekniska universitet. Målet är att utveckla innovativa metoder för hållbar dagvattenhantering och därmed bidra till attraktiva städer, renare vattendrag och bättre livsmiljöer. Gryaab är en av samarbetspartnerna.
181019 Gryaab	TTELA Nykomlingarna i SD tog plats i debatten	Det nya fullmäktige i Lilla Edet sammanträdde för första gången på onsdagskvällen. SD som ökade mest i valet tog också plats i debatten direkt. Mest aktiv i talarstolen var Mattias Ternehäll (SD) som bland annat ifrågasatte beslutet att kommunen ska bli delägare i Gryaab (Göteborg), bolaget som ska ta hand om kommunens vattenrening i framtiden. Inledningsvis kostar det kommunen 250 miljoner kronor, helt utbyggd innebär det investeringar på 900 miljoner kronor. - Delägarskap i Gryaab behöver inte vara en dålig idé. Men det saknas en kalkyl på hur det kommer att drabba Lilla Edet-borna. Vi har ingen billig avgift som det är idag, nu blir det ytterligare investeringar, men vi vet inte riktigt hur det ska finansieras, sa Ternehäll.
181022 Gryaab	Instagram	Ramböll om att de arbetat med Gryaab i hållbarhetsredovisningsfrågor.
181023 Uppströms	SVT Vetenskap Upptäckten: Mikroplast i människors avföring	Mikroplaster har hittats i mänsklig avföring. I en pilotstudie vid ett universitet i Wien hittades plast i avföringen hos samtliga åtta testpersoner, skriver National Geographic. – Jag är inte särskilt förvånad, säger Therese Carlsson, doktorand vid Göteborgs universitet, till SVT Nyheter. Både forskarna bakom pilottestet och Therese Carlsson menar att studien är alldeles för liten för att dra några direkta slutsatser om varifrån mikroplasterna kommer –

		eller vilka risker de innebär. – Plasten är en så stor del av vår vardag och det behöver inte vara dåligt. Det är ett bra material, men det finns olika sorters användningsområden och olika sorters plaster. Det är svårt att vara en medveten konsument, säger Therese Carlsson.
181024 Uppströms	TT-nyhet syntes i många medier Luktfria sportkläder hotar djur och växter	Svenskt Vattens silvernyhet fick stor spridning i media. Analyser som gjorts visar att silver i så kallade luktfria sportkläder sköljs ur när kläderna tvättas. Svenskt Vatten avråder från att köpa sportkläder som behandlats med silver. Om man har sådana kläder bör de tvättas för hand, och vattnet bör samlas upp för att lämnas till en återvinningscentral. Kläder som innehåller miljögifter ska ha en märkning om detta. Men enligt Svensk Vattens granskning har flera butiker slarvat med märkning av silverbehandlade sportkläder. Flera butiker kommer att anmälas till Kemikalieinspektionen. Enligt Svenskt Vatten måste mängden silver som kommer till landets reningsverk halveras, för att vattnets kretslopp ska vara hållbart.
181028 Uppströms	Dagens ETC Det här är mikroplast	I artikeln ges förklaring till vad mikroplast är, var den finns och vilka som är de största källorna det vill säga väg och däckslitage, konstgräsplaner, tvätt av syntetfibrer, bottenfärg och nedskräpning.
181029 Gryaab	Umeå universitet Pressmeddelande, Cirkulation, läkemedelsvärlden Stora mängder antimikrobiella ämnen i svenska reningsverk	Antibakteriella ämnen hittas i slam och vatten i svenska avloppsreningsverk. Flera av dem passerar delvis igenom verken och släpps ut i vattenmiljön. Med ny teknik som ozonering och aktivt kol kan utsläppen minskas betydligt. Det visar Marcus Östman i sin avhandling som han försvarar vid Umeå universitet onsdagen den 7 november. Gryaab har bidragit med prover till studien.

Stab
Kommunikationsansvarig
Ellinor Günther

Mediebevakning – sammanfattning 181001-181031

Gryaab/Ryaverket

Gryaab/Ryaverket syns i media sju gånger under oktober.

- I sociala medier syns Gryaab på twitter i samband med att en nätverksträff för processingenjörer hölls på Gryaab. När vi rekryterar annonserar vi ofta på Instagram, Facebook och LinkedIn. Under oktober sökte vi en fastighetstekniker i dessa kanaler. En klass som varit på besök skriver om det på Instagram. Ramböll, som Gryaab samarbetat med när det gäller hållbarhetsarbete skriver om det på Instagram.
- Vattenmyndigheten skriver om ett Vinnova-projekt som drivs av Luleå Universitet som fokusera på utveckling av innovativa metoder för hållbar dagvattenhantering. Gryaab deltar i projektet.
- TTELA har ett reportage om det nya fullmäktige i Lilla Edet som haft sitt första sammanträde. Mest aktiv var Mattias Ternehäll (SD) som bland annat ifrågasatte beslutet om att kommunen ska bli delägare i Gryaab. Han menar att det saknas en kalkyl på hur det kommer att drabba Lilla Edet-borna ekonomiskt.
- Gryaab har bidragit med prover till en studie som tittat på antibakteriella ämnen i slam och vatten. Det pressmeddelande som Umeå Universitet skickade ut syntes i Cirkulation och Läkemedelsvärlden.

Uppströms

Fem artiklar kring uppströmsfrågor har sparats under perioden.

- Flera medier, bland annat Arboga tidning har en artikel om att rädslan för mikroplaster riskerar att bli överdriven. Biologen Martin Ogonowski menar att det inte får bli vilseledande och att man skrämmar folk i onödan. Det är inte fastlagt om det skulle utgöra ett stort hälso- eller miljöhot i de koncentrationer som det handlar om. De studier som har gjorts hittills är små, experimentella och i vissa fall fel utförda. Ändå får de stor publicitet och gör folk livrädda. Den andra stora rädslan har varit att plastpartiklarna sprider gifter och kemikalier i naturen som till slut hamnar i oss människor. Men att just mikroplasterna skall utgöra en stor fara i de halter det handlar om finns det inga bevis för, enligt Bethanie Carney Almroth, ekotoxikolog vid Göteborgs universitet. Plast kan innehålla olika tillsatser och andra kemikalier som inte är bra. Men exponeringen för oss människor är fyrtio miljoner gånger större från förpackningar, kläder, elektronik och heminredning än från mikroplaster, säger hon. Båda forskarna tycker att rapporteringen om mikroplaster varit alltför alarmistisk och onyanserad. För kännedom har vi under oktober haft en serie i fyra inlägg på Gryaabs Facebooksida om just mikroplaster. Där har vi bland annat pratat med Bethanie Carney Almroth.

- Från och med den 3 oktober kommer alla apotek att varna för miljökonsekvenserna av diklofenak, enligt en överenskommelse mellan medlemsföretagen i Sveriges Apoteksförening. Ämnet är den aktiva substansen i bland annat de populära, receptfria smärtstillande läkemedlen Voltaren och Eeze. Apoteken ska ge råd om att använda läkemedlen på rätt sätt. Voltaren-gel ska inte sköljas av under vattenkranen, utan torkas av med papper som slängs i papperskorg, detta rapporterar TT som sedan syntes i många medier under oktober.
- SVT Vetenskap rapporterar att mikropaster hittats i mänsklig avföring. I en pilotstudie vid ett universitet i Wien hittades plast i avföringen hos samtliga åtta testpersoner, skriver National Geographic. Både forskarna bakom pilottestet och Therese Carlsson, doktorand vid Göteborgs universitet, menar att studien är alldeles för liten för att dra några direkta slutsatser om varifrån mikropasterna kommer – eller vilka risker de innebär.
- Svenskt Vatten släppte under november en nyhet som de kallar "Silverläckan". Nyheten fick stor spridning i media. Svenskt Vatten har gjort analyser som visar att silver i så kallade luktfria sportkläder sköljs ur när kläderna tvättas. Svenskt Vatten avråder från att köpa sportkläder som behandlats med silver. Om man har sådana kläder bör de tvättas för hand, och vattnet bör samlas upp för att lämnas till en återvinningscentral. Kläder som innehåller miljögifter ska ha en märkning om detta. Men enligt Svensk Vattens granskning har flera butiker slarvat med märkning av silverbehandlade sportkläder. Flera butiker kommer att anmälas till Kemikalieinspektionen. Enligt Svenskt Vatten måste mängden silver som kommer till landets reningsverk halveras, för att vattnets kretslopp ska vara hållbart. Gryaab och många andra inom vattenbranschen puffade för nyheten i sina kanaler för att få ännu större spridning.
- Dagens ETC har en artikel där de förklarar vad mikropaster är, var den finns och vilka som är de största källorna.

Slam

Fyra artiklar om slam har sparats.

- Ragn-Sells dotterbolag EasyMining har tecknat en avsiktsförklaring med det tyska vatten- och energibolaget Gelsenwasser AG. Tillsammans ska bolagen göra en förstudie med målet att bygga en anläggning för fosforutvinning ur avloppsslam i östra Tyskland, rapporterar Recykling.
- Kersti Linderholm skriver en kröniker i ATL om slamdirektivet. "Regeringen lanserade i början av sommaren en utredning med direktiv att förbjuda användning av avloppsslam som gödselmedel. I stället ska fosfor utvinnas med teknik och "lovande innovation". Miljöministern skrev en insändare i DN tillsammans med tongivande miljödebattörer och Ragn Sells koncernchef. Ragn Sells måste ha jublat över en skrivelse med en minister då de är ägare till en av de tänkta "innovationerna". Mer förvånande är miljödebattörernas medverkan. De har uttryckt stor oro över klimatförändringarna och talat mycket om att vi måste minska utsläppen av växthusgaser. En fråga som även miljöministrarnas parti gick till val på. I uppdraget till utredningen anges Tyskland och övriga EU som föredömen. Det är som att jämföra fräscha äpplen med ruttna päron. I Sverige har vi i snart 30 år arbetat aktivt med källsortering till reningsverken för att få rent slam (uppströmsarbete) men det tåget missade Tyskland och de flesta andra länder. Genom att hejda oönskade ämnen före

reningsverken blir både vattnet och slammet renare eftersom reningsverken faktiskt inte kan trola bort allt oönskat. Det hade tydligen regeringen förstått, för i uppdraget ingår att "säkerställa uppströmsarbetet". Det blir en delikat uppgift för utredningen att finna någon som betalar notan framöver. Det går inte att tvinga reningsverken att fortsätta uppströmsarbetet om slammet ska brännas eller "innoveras".

- Kersti svarar också på en debattartikel i Land Lantbruk som Lars Hylander skrev i september. Den fokuserade på problematiken med dioxiner och PCB och kritiserar i stort slamspridning. Kersti svarar att PCB och dioxiner i livsmedel har inget med slamspridning att göra utan beror på gamla "industrisynder" och luftnedfall. Det är dock lovvärt av Hylander att uppdra åt LRF att vidta kraftfulla åtgärder för att minska de redan låga halterna. Det mest effektiva sättet att göra det är att använda kvalitetssäkrat slam som gödselmedel. Anledningarna är flera, men uppströmsarbetet är ett. I reningsverkens detektivjakt på samhällets föroreningar har det hänt att PCB-haltigt material har lokaliserats och hejdat från att komma in i kretsloppet. Men den stora anledningen till att gödsling med slam minskar dioxinutsläppen är att all förbränning, även av slam, orsakar utsläpp av dioxiner.
- Även Jan Eksvärd, hållbarhetsexpert på LRF svarar Hylander på samma debattartikel. "I Sverige råder slamstopp på mjölkgårdar och på marker där livsmedel odlas. Ett utvidgat slamstopp kan verkställas genom krav på lägre halter av metaller och andra ämnen för slam som kan spridas på åkermark. Naturvårdsverket lämnade ett sådant förslag 2013. I dag är det få slampartier som klarar dessa krav, vilket skulle innebära nära slamstopp 2030. För att detta ska fungera trovärdigt krävs full spårbarhet på allt slam som används på åkermark. Ett sådant system finns inom Revaq. Detta bör utredningen beakta. När det gäller dioxiner och PCB saknas rapporter som visar att slamstopp på åkermark skulle förändra intaget via maten. Även om ämnen kan avdunsta från slammet tycks detta vara en marginell del av den mängd i luften som förr eller senare landar på mark och lantbrukets grödor. Tyvärr påverkar inte slamstopp halten av ämnen i slammet. Det gör däremot aktiva uppströms åtgärder. Livsmedelsverket mäter regelbundet halter i animalier och bröstmjolk. Värdena för dioxiner och dioxinlik PCB ligger på cirka en femtedel av gränsvärdet för kött och cirka en tiondel för mjölk. Halten i bröstmjolk har reducerats med ungefär två tredjedelar mellan 1996 och 2016. Slampartier med högre halter av dessa ämnen bör varken spridas på åker eller någon annanstans."

Karin van der Salm
VD

Minnesanteckningar Presidie Nr 6/2018

Namn	Närvaro	Delges	Namn	Närvaro	Delges
Peter Runström, Ordförande	x	x	Claes Johansson 2:a vice ordförande	x	X
Catrin Björkman, 1:a vice ordförande	x	x	Karin van der Salm VD	x	X
			Anders Hansson, AC drift	x	

- 0.
1. Gryaabs ekonomi, lån:
 - a) Presidiet gick igenom lånesituationen och hade inga synpunkter på utskickad.
 - b) Vd gick igenom månadsrapport oktober och förklarade orsaker till avvikelse från budget, prognosen för helår 2018 är 0,5 mkr mot budget -4,2 mkr.
 - c) VD gick igenom UR3. Presidiet beslöt att framlägga UR3 till styrelsen för beslut
2. Kvalitet, säkerhet & miljö
Presidiet gick igenom säkerhetsrapporten och beslöt att framlägga rapporten till styrelsen för beslut.
3. Projekt/utredningar
VD redovisade status i projekt nytt Miljötillstånd. Presidiet beslöt att framlägga rapporten till styrelsen för information.
4. Övriga frågor
 - a. Driftläge: Vd redogjorde för driftläget.
 - b. Uppströmsrapport: Vd redogjorde uppströmsrapporten.
 - c. Omvärldsbevakning: VD redogjorde omvärldsbevakningen
 - d. Förslag till mötestider för 2019 gick igenom. Presidiet föreslog att sammanlå tidpunkten för Vattenstämman och styrelsens policydagar för att minska resandet och att vara tidseffektiv.
Presidiet beslutade att lägga fram informationsrapporterna till styrelse för information.
5. Övriga beslutspunkter
 - a) Text för beslut om tillträde Bollebygd diskuterades. Presidiet beslöt att framlägga materialet till styrelsen för beslut.
6. Föredragningslista styrelsemöte 2018-11-23
Presidiet gick igenom och fastställde föredragningslistan
7. Mötet avslutades

Karin van der Salm
VD

Ärende – Förslag till beslut

Beslut erbjuda Bollebygd delägarskap i Gryaab

Samtliga delägarkommuners kommunfullmäktige har beslutat eller kommer att besluta i enlighet med Gryaabs förslag att erbjuda Bollebygd delägarskap i Gryaab. Aktierna ska tecknas till en kurs motsvarande bolagets substansvärde och antal aktier ska motsvara Bollebygds befolkningsandel av det totala antalet invånare i de anslutna kommunerna.

Styrelsen föreslås besluta att styrelsen är positiv till att Bollebygd inträder som delägare i Gryaab enligt ovan angivna villkor och att den rekommenderar att årsstämman beslutar om en riktad nyemission i syfte att Bollebygd ska kunna teckna aktier i Gryaab. Styrelsen föreslås rekommendera att beslut härom fattas på ordinarie årsstämma 2019.

Propositionsordning

Ordföranden konstaterar att det endast föreligger ett förslag till beslut och finner att fullmäktige beslutar enligt detsamma.

BESLUT

Med hänvisning till samhällsbyggnadskontorets tjänsteskrivelse daterad 2018-03-12 beslutar fullmäktige att bifalla motionen.

§ 59

Antagande av "Policy för hantering av personuppgifter" (KS/2018:202)

Den nya dataskyddsförordningen eller GDPR (förkortning av engelskans General Data Protection Regulation) börjar gälla 25 maj 2018. Förordningen, som ersätter personuppgiftslagen (PuL), är inte bara en uppdatering av nu gällande lagstiftning utan innebär också en skärpning av kraven på att skydda personuppgifter i det nya digitala samhället.

Med anledning av GDPR:s ikraftträdande finns anledning att förtydliga vad som gäller i kommunen vid hantering av personuppgifter. Detta görs lämpligen genom en policy och en tillhörande strategi.

I ärendet finns kommunkontorets tjänsteskrivelse daterad 2018-04-04, förslag till "Policy för hantering av personuppgifter" samt kommunstyrelsens beslut 2018-05-02, § 48.

BESLUT

Fullmäktige antar "Policy för hantering av personuppgifter" i enlighet med upprättat förslag.

§ 60

Ansökan från Bollebygds kommun om delägarskap i Gryaab AB (KS/2017:650)

Gryaab AB är ett kommunalt bolag som ägs av kommunerna Ale, Göteborg, Härryda, Kungälv, Mölndal, Partille och Lerum. Bollebygds kommun har ansökt om delägarskap i Gryaab AB. Denna fråga har handlagts av Gryaab och dess styrelse har tagit beslutet att rekommendera att Bollebygd erbjuder delägarskap och ansluts till den kommunala samverkan som bedrivs i Gryaab AB och fastställt förslag till ändrat aktieägaravtal och bolagsordning som detta medför. Därefter har samråd med ägarrådet genomförts.

I ärendet finns kommunkontorets tjänsteskrivelse daterad 2018-02-26, kommunstyrelsens beslut 2018-05-02, § 49 samt följande handlingar:

Sammanträdesdatum 2018-05-22

- Bollebygds kommun ansökan om delägarskap i Gryaab AB daterad 2017-05-12 med tillhörande bilagor
- Gryaab AB:s protokollsutdrag av den 22 september 2017, § 52, med tillhörande bilaga E (Bolagsordning för Gryaab AB) och bilaga F (Aktieägaravtal mellan ägarna för Gryaab AB) samt underliggande handlingar
- Gryaab AB:s hemställan, daterad 2017-12-19, till fullmäktige för ställningstagande till ingående av aktieägaravtal mellan ägarna i Gryaab AB och Bollebygd kommuns förvärv av aktier i Gryaab AB samt fastställande av Gryaab AB:s bolagsordning

Jäv

På grund av jäv deltar inte Isabelle Asadian Falahieh (S) i handläggning och beslut i detta ärende.

BESLUT

Fullmäktige

1. tillstyrker Bollebygds ansökan om delägarskap och Gryaab AB:s rekommendation att erbjuda Bollebygds kommun en andel av aktierna i Gryaab AB motsvarande Bollebygds kommuns andel av det totala antalet invånare i de anslutna kommunerna per 2017-12-31.
2. godkänner reviderad bolagsordning för Gryaab AB i enlighet med bilaga E till Gryaab AB:s protokollsutdrag 22 september 2017, § 52.
3. godkänner reviderat aktieägaravtal för Gryaab AB i enlighet med bilaga F till Gryaab AB:s protokollsutdrag 22 september 2017, § 52.

§ 61

Förändrad förvaltningsorganisation för samhällsbyggnadskontoret och bygg- och miljöverksamheten (KS/2018:179)

Kommundirektören har tilldelats uppdrag av kommunstyrelsen att huvudsakligen utifrån den nya kommunallagen (2017:725) som trädde i kraft den 1 januari 2018 föreslå en ny förvaltningsorganisation under kommunstyrelsen. Sammantaget konstateras följande utmaningar inom nuvarande organisation.

Kommunallagen ger inte utrymme för en tjänstemannaorganisation under kommunstyrelsen som är uppdelad i två förvaltningar så som i Partille kommun där nuvarande förvaltningar utgörs av Kommunkontoret (KK) och Samhällsbyggnadskontoret (SBK).

SBK stödjer både bygg- och miljönämnden och kommunstyrelsen. Detta medför utmaningar utifrån jävsbestämmelserna i kommunallagen.

SBK handlägger ärenden för både bygg- och miljönämnden och kommunstyrelsen. I ärendehantering har uppmärksamats att situationer uppstår där handlingar blir all-

§ 21 1883/17

Ansökan från Bollebygds kommun om delägarskap i Gryaab AB

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Gryaab AB:s rekommendation om att erbjuda Bollebygds kommun en andel av aktierna i Gryaab AB motsvarande Bollebygds kommuns andel av det totala antalet invånare i de anslutna kommunerna per 2017-12-31 har varit föremål för ställningstagande enligt 3 kap 18 § kommunallagen samt att ansökan tillstyrks.
2. Reviderad bolagsordning för Gryaab AB, i enlighet med bilaga 1:3 till stadsledningskontorets tjänstutlåtande, godkänns.
3. Reviderat aktieägaravtal för Gryaab AB, i enlighet med bilaga 1:4 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, godkänns.

Handling

2018 nr 49.

Protokollsutdrag skickas till

Gryaab AB

Styrande dokument

§ 81

Dnr 2018KS91

Framställan från Gryaab AB angående ställningstagande till ingående av aktieägaravtal mellan ägarna i Gryaab AB och Bollebygdkommuns förvärv av aktier i Gryaab AB samt fastställande av Gryaab

Bollebygds kommun har ansökt om delägarskap i Gryaab AB. Denna fråga har handlagts av Gryaab AB och dess styrelse har tagit beslutet att rekommendera att Bollebygd erbjuds delägarskap och ansluts till den kommunala samverkan som bedrivs i Gryaab AB och fastställt förslag till ändrat aktieägaravtal och bolagsordning som detta medför. Därefter har samråd med ägarrådet genomförts.

Styrelsen i Gryaab AB har nu gjort en framställan till ägarkommunerna (inklusive Bollebygd) om att anta Bollebygds inträde i aktieägaravtalet mellan delägarna i Gryaab AB, Bollebygds förvärv av aktier i Gryaab AB och fastställer Gryaab ABs bolagsordning samt anslutning till den kommunala samverkan som bedrivs i Gryaab AB.

Från sektorn för samhällsbyggnad föreligger skrivelse daterad den 29 januari 2018.

Kommunstyrelsen behandlade ärendet i § 156/2018.

Beslut

Kommunfullmäktiges beslut i enlighet med kommunstyrelsens förslag

1. Kommunfullmäktige antar förslag till reviderad bolagsordning för Gryaab AB enligt bilaga E till tjänsteskrivelsen.
2. Kommunfullmäktige antar förslag till reviderat aktieägaravtal för Gryaab AB med övriga delägarkommuner enligt bilaga F till tjänsteskrivelsen.
3. Kommunfullmäktige godkänner Bollebygds kommuns ansökan om delägarskap och att teckna aktier i bolaget enligt bilaga 1 och 2 till tjänsteskrivelsen.
4. Kommunfullmäktige uppdrar åt ombudet på bolagsstämman att rösta för att beslut fattas i enighet med punkterna 1-3 ovan.

Signatur justerande

WV

NH GW

RN

Utdragsbestyrkande

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Kommunfullmäktige

Sammanträdesdatum

2018-06-20

§ 95

KS 2/18

Ansökan från Bollebygds kommun om delägarskap i Gryaab AB

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

1. Enligt Gryaab ABs rekommendation erbjuda Bollebygds kommun en andel av aktierna i Gryaab AB. Antalet aktier som erbjuds motsvarar Bollebygds kommuns andel av det totala antalet invånare i de anslutna kommunerna per 2017-12-31.
2. Godkänna reviderad bolagsordning för Gryaab AB.
3. Godkänna reviderat aktieägaravtal för Gryaab AB.

Ärendet

Gryaab AB är ett kommunalt bolag som ägs av kommunerna Ale, Göteborg, Härryda, Kungälv, Partille, Lerum och Mölndal. I aktieägaravtal har delägarna kommit överens om att samverka inom avloppsreningsområdet genom Gryaab AB. Mölndals stads andel motsvarar 720 aktier av totalt antal 9 100 aktier, vilket innebär en ägarandel om 7,9%.

Kommunfullmäktige i Bollebygds kommun beslutade i april 2017 om att ansöka om delägarskap i Gryaab AB. Avsikten är att avledning av avloppsvatten ska ske via Härryda kommun och vidare till Ryaverket istället för rening i egna reningsverk.

Gryaab AB har analyserat vilka konsekvenser det skulle få om Bollebygds kommun blir delägare. En anslutning av Bollebygds kommun bedöms inte innebära vare sig markanta fördelar eller nackdelar sett till Gryaab ABs verksamhetsområde, detta då det handlar om en liten volym avloppsvatten relativt långt från Ryaverket. Fördelarna med en anslutning är mestadels att det främjar ett ökat regionalt samarbete och att det medför ett ökat råvattenskydd för regionen.

Gryaab AB har också utrett om det finns några juridiska hinder för att erbjuda Bollebygds kommun delägarskap i bolaget. Sammanfattningsvis finns det enligt aktieägaravtalet möjlighet att erbjuda andra kommuner delägarskap under förutsättning att de avser att avleda allt sitt avloppsvatten till Gryaab AB.

De ekonomiska konsekvenserna av att Bollebygds kommun blir delägare innebär att driftskostnaderna beräknas öka med 0,5 mkr per år men samtidigt kommer Bollebygds

§ 39/2018

Hemställan till kommunfullmäktige för ställningstagande till ingående av aktieägaravtal mellan ägarna i Gryaab AB och Bollebygdkommuns förvärv av aktier i Gryaab AB samt fastställande av Gryaab ABs bolagsordning (Dnr KS2017/2333)

Kungälv kommun är delägare i det regionala aktiebolaget Gryaab. Bollebygds kommun ansöker om delägarskap. Gryaabs styrelse har fattat ett principbeslut och rekommenderar att delägarkommunerna erbjuder Bollebygds kommun att bli delägare.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Hemställan till kommunfullmäktige för ställningstagande till ingående av aktieägaravtal mellan ägarna i Gryaab AB och Bollebygdkommuns förvärv av aktier i Gryaab AB samt fastställande av Gryaab ABs bolagsordning 2018-01-08

Bilaga Protokollsutdrag 2018-01-08

Bilaga Följebrev_2017.12.19_KSA.pdf 2018-01-08

Bilaga Expediering 52 § c Bollebygds kommuns ansökan om delägarskap och 52§d ny bolagsordning o aktieägaravtal .pdf 2018-01-08

Bilaga Gryaab170922 Bilaga F Aktieägaravtal Gryaab AB.pdf 2018-01-08

Bilaga Gryaab170922 Bilaga E Bolagsordning Gryaab AB.pdf 2018-01-08

Bilaga Gryaab 170922 Handlingar punkt 52C Bollebygds kommuns ansökan om delägarskap.pdf 2018-01-08

Protokollsutdrag - Hemställan till kommunfullmäktige för ställningstagande till ingående av aktieägaravtal mellan ägarna i Gryaab AB och Bollebygdkommuns förvärv av aktier i Gryaab AB samt fastställande av Gryaab ABs bolagsordning - Kommunstyrelsen 2018-02-20

Beslut

1. Bollebygds kommun erbjuds en andel av Gryaabs aktier motsvarande kommunens andel av det totala antalet invånare i de anslutna kommunerna per 2017-12-31.
2. Bollebygds kommun erbjuds en suppleantplats i Gryaabs styrelse från och med att kommunen blir delägare.
3. Förslag till bolagsordning för Gryaab daterad 2017-09-22 godkänns
4. Förslag till aktieägaravtal för Gryaab daterad 2017-09-22 godkänns
5. Ombud vid bolagsstämma för Gryaab får i uppdrag att rösta för att beslut fattas i enlighet med punkterna 1 – 4 ovan.

Expedieras till: Lars Davidsson

För kännedom till:

KOMMUNFULLMÄKTIGE

KUNGÄLV
KOMMUN

Justeras sign

**§ 47 Bollebygd kommuns ingående av aktieägaravtal
och förvärv av aktier i Gryaab AB samt fastställande av
bolagsordning för Gryaab AB**

KS18.44

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna Bollebygds kommuns inträde i aktieägaravtalet mellan delägarna i Gryaab AB och anslutning till den kommunala samverkan som bedrivs i Gryaab AB samt att med anledning av denna förändring godkänna anpassad bolagsordning för Gryaab AB.

Sammanfattning

Gryaab AB har till föremål för sin verksamhet att äga och driva anläggningar för avloppsrening och behandla avloppsvatten och annan därmed förenlig verksamhet. Bolaget ägs av kommunerna Göteborg, Ale, Härryda, Kungälv, Mölndal, Partille och Lerum. Bollebygds kommun har ansökt om delägarskap i Gryaab AB. Bollebygd föreslås erbjudas att teckna aktier genom riktad nyemission till en andel som motsvarar kommunens befolkningsandel av den totala befolkningsmängden bland de anslutna kommunerna. Bollebygd föreslås också erhålla en suppleantplats i Gryaabs styrelse vilket innebär att styrelsens utökas med en suppleantplats.

Beslutsunderlag

- §46 KS Bollebygd kommuns ingående av aktieägaravtal och förvärv av aktier i Gryaab AB samt fastställande av bolagsordning för Gryaab AB
- Tjänsteskrivelse om Bollebygd kommuns ingående i aktieägaravtal och förvärv av aktier i Gryaab AB samt fastställande av bolagsordning för Gryaab AB
- Hemställan för ställningstagande till ingående av aktieägaravtal mellan ägarna i Gryaab AB och Bollebygds kommuns förvärv av aktier i Gryaab AB samt fastställande av Gryaab ABs bolagsordning
- Gryaab 170922 Bilaga F Aktieägaravtal
- Gryaab 170922 Bilaga E Bolagsordning

Jäv

Olle Adolfsson (S) anmäler sig jävig och deltar inte i debatt eller beslut.

Beslutet skickas till

Urban Sjögren, finansekonom

Förslag till sammanträdestider 2019

Typ av möte	Mötesdagar Förslag	Tid	UTSKICK
Presidiemöte	Torsdag 31/1 Lokal: KSA rum	kl 13.30	UTSKICK - Styrelsemöte 1 vecka före mötet - Årstämma: 4-6 veckor före mötet - Teknisk/ekonomisk delegation: 1 vecka före mötet - Presidiet: 3 dagar före mötet - Policydagar: 1 vecka före mötet OBS! Handlingar elektroniskt senast två dagar före utskick. Styrelsen Presidiet Tjänstemän
Tekniska och ekonomiska delegationerna	Fredag 1/2 Lokal: Kattegatt	Kl 09:00	
Styrelsemöte	Fredag 8/2 Lokal: Kattegatt	kl 9.00	
- Bokslut 2018			
- "Årsrapport Bolag-UR4"			
- Granskningsrapporter			
- Rapport om resultat högskolestöd			
Årsstämma	måndag 11/3 Filmsal	kl 10.00	
Konstituerande styrelsemöte	måndag 11/3 Kattegatt	Ca 11.00	
- Val av presidie			
- Firmateckning			
- Attestreglemente			
- Styrelsens arbetsordning			
- Arbetsfördelning styrelse / vd			
- Instruktion ekonomisk rapp.			
- Ev. stämmodirektiv			
- Sammanträdesdagar 2019			
Presidiemöte	Tisdag 2/4 Lokal: KSA rum	kl 13.30	
Styrelsemöte	Fredag 12/4	kl 9.00	
- Ram för inriktningsdokument			
- "Delårsbokslut bolag- UR1"			
- Utvärdering styrelse & VD			
- Rapport analys effektiv verksamhet			
- Strategiska frågor			
- Långtidsinvesteringsplan			
Tekniska delegationen	Fredag 24/5 Lokal: Kattegatt	kl 09:00	
Svenskt Vattens Årsmöte	13-16 Maj		
Policydagar	Örebro		
- Strategisk inriktning			
- Inriktningsdokument			
Presidiemöte	onsdag 5/6 Lokal: KSA rum	kl 13.30	
Styrelsemöte	Fredag 14/6 Kattegatt	kl 09.00	
- Inriktningsdokument 2020 (fastställ.)			
Presidiemöte	Torsdag 12/9 Lokal: KSA rum	kl 10:00	
Styrelsemöte	Fredag 20/9 Extern: Partille?	kl 9.00	
- "Delårsbokslut bolag-UR2"			
- Ägarfrågor			

Förslag till sammanträdestider 2019

Presidiemöte	Torsdag 17/10 kl 13.30 Lokal: KSA rum
Tekniska och ekonomiska delegationerna	fredag 18/10 kl 9:00 Lokal: Kattegatt
Styrelsemöte - Budget år 2020 - Resultat intern kontroll 2019 - Plan internkontroll 2020 - Likabehandlingsplan 2020	Fredag 25/10 kl 9.00 Lokal: Kattegatt
Presidiemöte	Torsdag 21/11 kl 13.30 Lokal: KSA rum
Styrelsemöte - Säkerhetsrapport	Fredag 29/11 kl 9.00 Lokal: Kattegatt

Personalmöten i filmsalen på Ryaverket 2019

dag	datum	Tid	Skicka rapporterna till kommunikatörerna	Tema
onsdag		kl 12.05		
onsdag		kl 12.05		
onsdag		kl 12.05		
onsdag		kl 12.05		

Välkommen till ägardialog.

Syftet med delägarnas ägande av Gryaab är att vi tillsammans ska styra mot ambitionerna i ägardirektiv och aktieägaravtal samt aktivt medverka till en hållbar utveckling. För att uppnå detta bjuder ägarrådet in till dialog med fokus på de mest centrala frågorna ur verksamhetens och ägarnas perspektiv.

Som ordförande i Gryaabs styrelse får du denna inbjudan till ägardialog som vi vill att du vidarebefordrar till hela styrelsen i Gryaab.

När: Den 6 december, klockan 10.40 – 11.40

Var: Göteborgs Stadshus lokaler på Kronhusgatan 2F

Varmt välkomna!

Jonas Attenius och Jonas Ransgård

Agenda

10.40 Bolaget presenterar efterlevnad av det kommunala ändamålet, de kommunala befogenheterna samt hur man arbetar med att uppfylla fullmäktiges mål.

10.50 Diskussion enligt nedan dialogområden

Dialogområden

Summering av återrapporteringar utifrån handlingsplan 2017, styrelsens kompletterande kommentarer;

- Ansökan miljötillstånd – status
- Incitament för att minska tillskott av ovidkommande vatten, slam och partiklar som försämrar anläggnings kvalitet
- Uppföljning av aktieägaravtalet och samverkan med de kommunala huvudmännen

Övriga frågor

- Styrelsens bedömning av kontakter med potentiella delägare (utöver Bollebygds kommun)
- Styrelsens analys och bedömning av konsekvenser som förändringar i hanteringen av slam kan medföra (Utredning av hur slam som gödselmedel kan förbjudas)
- Styrelsens information om hur ansvar och roller fördelas mellan Gryaab och huvudmän i samband med borningsarbeten vid nyanslutning av anläggningar

2018-10-31

Till styrelsens presidium och VD

Underlag för löneöversyn av stadens bolagschefer 2019

Enligt KF/KS delegation åligger det stadsdirektören att besluta om lön för förvaltningschefer och merparten av bolagscheferna.

Det har gjorts en översyn av förutsättningarna för lönesättning av stadens förvaltnings- och bolagschefer och ett beslutsunderlag är överlämnat för politisk beredning. I avvaktan på kommunfullmäktiges beslut om eventuella förändringar påbörjar vi processen kring löneöversynen för 2019 i enlighet med de beslut som gäller i nuläget.

För att jag skall kunna genomföra 2019 års löneöversyn för bolagschefer behövs ett underlag från styrelsen med bedömning av bolagschefens resultat och prestation i uppdraget. Jag bifogar en mall som underlag för presidiets prestationsbedömning som fylls i som en del av resultatet av presidiets årliga utvärderingssamtal med VD.

Utgångspunkten i bedömningen är att staden förväntar sig att bolagscheferna presterar ett bra resultat, dvs. att detta är det normala utfallet. I de fall där styrelse bedömer att chefen gör ett bättre eller sämre resultat än normalt skall detta redovisas. Som stöd för styrelsens bedömning är det bra att utgå från nedanstående utgångspunkter.

- Hur VD leder organisationen utifrån grunduppdrag och särskilda utmaningar
- Hur VD bidrar till att organisationen levererar utifrån mål och uppdrag
- Hur VD skapar förutsättningar för styrelsens arbete
- Hur VD möjliggör för styrelsen/bolaget att bidra till "hela staden"-perspektivet
- Hur VD utövar sitt ledarskap för att skapa tillit och förtroende såväl internt som externt som ett led i stadens strävan att skapa en god arbetsmiljö och vara en attraktiv arbetsgivare.

Staden har, liksom resterande del av den offentliga sektorn, stora utmaningar med att klara kompetensförsörjningen såväl avseende medarbetare som chefer och har därför ett stort fokus på att driva utvecklingen i en riktning som innebär att vi är en attraktiv arbetsgivare.

Som en del av det arbetet har vi initierat och påbörjat ett stadenövergripande utvecklingsarbete kring att utveckla vår organisationskultur i tydligare riktning mot tillit och förtroende med stadens fyra förhållningssätt som grund. Stadens högsta chefer är otroligt viktiga i det arbetet och därför har jag lagt till en punkt ovan (sista punkten) som jag ber er att reflektera över när ni bedömer er chef.

Även om styrelsen inte har detaljkunskap om chefens resultat och prestationer är det värdefullt att få styrelsens övergripande bedömning. Det är en väsentlig förutsättning för att jag skall kunna göra en så relevant löneöversyn som möjligt.

När jag har fått er bedömning kommer jag därefter att göra en samlad bedömning av chefernas resultat och prestationer. Därefter informerar jag varje chef om min bedömning innan den nya lönen för 2019 fastställs. Styrelsens presidium kommer också att få en återkoppling.

Jag behöver få er skriftliga bedömning till mig senast **2018-12-31**. Mallen kan fyllas i som worddokument, för att därefter mailas till undertecknad.

Med vänlig hälsning

Eva Hessman

Stadsdirektör

Har du några frågor är du välkommen att kontakta mig.

Eva Hessman

Stadsdirektör

E-post: eva.hessman@stadshuset.goteborg.se

Telefon: 031-368 01 96

Bilagor:

Mall för resultat-/prestationsbedömning av bolagschefer inför löneöversyn 2019.